

การเลี้ยงดูของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง
กับบริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก

นางสาวจิตโสภณ บุญประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Hog Raising by Farmers Participating in the Hog Fattening Employment Project
under Betragro Ago Industry Co.,Ltd at Phitsanulok Office**

Miss Jitsopin Bunprasert

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension

School of Agricultural and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเลี้ยงสุกรของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการสุกรขุนข้างเคียงกับบริษัทเมทาโกร
เกษตรกรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก
ชื่อและนามสกุล นางสาวจิตโสภิน บุญประเสริฐ
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ อุดมสิน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสารานนท์)

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความกรุณาอย่างสูงจนแล้วเสร็จสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจตลอดเวลาที่ศึกษา และใคร่ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณี ต่างวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคณาจารย์สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความรู้ ประสบการณ์ แนวคิด คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ อุดมสิน ที่ให้เกียรติเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นักวิชาการส่งเสริมโครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุน บริษัทเบทาโกร เกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก ที่ให้ความอนุเคราะห์ ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์เกษตรกรในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น ตลอดจนให้ความร่วมมือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

คุณค่าอันพึงมีจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องใด ๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

จิตโสภิต นุญประเสริฐ

พฤษภาคม 2555

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเลี้ยงสุกรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยงกับบริษัทเบทาโกรเกษตร

อุตสาหกรรม สำนักงานพิชญ์โลก

ผู้วิจัย นางสาวจิตโสภิน บุญประเสริฐ รหัสนักศึกษา 2539001400 **ปริญญา** เกษตรศาสตร

มหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา

ชลีบทอง (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มสุกรของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิชญ์โลก จำนวน 59 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42.25 ปี ร้อยละ 39 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกรที่พบมากที่สุดคือ ทำนา ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของบริษัท มีประสบการณ์การเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 4.64 ปี มีจำนวนสุกรที่เลี้ยงเฉลี่ย 1,153.39 ตัว จำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.75 คน รายได้นอกเหนือจากการเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 194,000 บาทต่อปี รายได้จากการเลี้ยงสุกรขุนเฉลี่ย 935,694 บาทต่อปี และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 84.7 มีหนี้สิน (2) การเลี้ยงสุกรตามมาตรฐานฟาร์ม องค์ประกอบของฟาร์มส่วนใหญ่ทั้งทำเลที่ตั้ง ลักษณะฟาร์ม ลักษณะโรงเรือนเป็นไปตามข้อกำหนด การจัดการฟาร์มยังขาดคู่มือการจัดการด้านสุขาภิบาล และบันทึกข้อมูลการบริหารฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ขาดการวินิจฉัยโรคสุกรที่ป่วยหรือตายโดยสัตวแพทย์ บริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากสุกรตาย และบ่อน้ำยามาเชื้อโรคยานพาหนะก่อนเข้าฟาร์ม (3) ปัญหาที่พบอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยคือขาดแคลนเงินทุน ทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ การใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก และขาดแรงงานภายในฟาร์ม เกษตรกร

คำสำคัญ การเลี้ยงสุกรขุน มาตรฐานฟาร์มสุกร โครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตร

อุตสาหกรรมสำนักงานพิชญ์โลก

Thesis title: Hog Raising by Farmers Participating in the Hog Fattening Employment Project under Betragro Ago Industry Co.,Ltd at Phitsanulok Office

Researcher: Miss Jitsopin Bunprasert ; **ID:** 2539001400 ; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development) ; **Thesis advisors:** (1) Dr. Jinda Khlitong, Associate Professor ; (2) Dr. Paranee Tangwiwat, Associate Professor ; **Academic year:** 2011

Abstract

The objectives of this study were (1) to study social and economic fundamental state of farmers who participated in the Hog Fattening Employment Project under Betragro Ago Industry Co., Ltd at Phitsanulok Office; (2) to study the state of their hog raising adhering to the farming standardized system; and (3) to study their problems and suggestions on the swine farm standard operations.

The population in this study were 59 farmers who participated in the Hog Fattening Employment Project under Betragro Ago Industry Co., Ltd at Phitsanulok Office. The instrument used to collect the data was an interview form. The statistical methodology used to analyze the data by instant computer programs were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation.

The findings of this study were as follows: (1) Most of the studied farmers were male, with average age at 42.25 years. 39% of them were educated at secondary level. Most of them had done paddy farming other than their hog raising. They had received information on the hog raising from the company. The average duration of their experience in hog raising was 4.64 years. The average quantity of their hogs was 1,153.39 hogs. The average quantity of the labor in their hog raising was 2.75 persons. Their average income obtaining from hog raising was 935,694 Baht/year, while their average income obtaining from other agricultural sections was 194,000 Baht/year. And 84.7% of them had debts. (2) The components of the hog raising such as the location of the farm, the farm characteristics, and the barn characteristics of most of them were set adhering to the farming standardized system, but they lacked manual for the sanitation operations and data recording book to record the management data of their farm. In the aspect of health management, hogs which were sick or died were not diagnosed their diseases by any veterinarian. Their farm had no specific place for destroying dead hogs and no place containing sterilizing agent to sterilize vehicles before entering their farm. And (3) considering their problems on the hog farming standardized system operations, it was found that they had problems at medium level, these were the lack of capital, unsuitable location, related officials having no experience and skill, the practices adhering to the hog farming standardized system being complicated, and the lack of labor working in their farm respectively.

Keywords: Hog Fattening, Swine Farm Standard, Hog Fattening Employment Project, Betragro Ago Industry Co., Ltd at Phitsanulok Office

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร	5
การจัดการสุกรขุน	18
โครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง	25
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร	28
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ	34
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม	36
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและ เศรษฐกิจของเกษตรกร.....	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร.....	53
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร.....	59
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปการวิจัย	64
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	75
ก แบบสัมภาษณ์	76
ประวัติผู้วิจัย	82

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร 45
ตารางที่ 4.2	อาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร..... 47
ตารางที่ 4.3	การได้รับข่าวสารของเกษตรกร 48
ตารางที่ 4.4	ประสบการณ์การเลี้ยงสุกรและการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมของเกษตรกร..... 49
ตารางที่ 4.5	การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่..... 50
ตารางที่ 4.6	สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร..... 51
ตารางที่ 4.7	สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : องค์ประกอบ ของฟาร์ม..... 53
ตารางที่ 4.8	สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : การจัดการฟาร์ม... 55
ตารางที่ 4.9	สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : การจัดการด้าน สุขภาพสัตว์..... 57
ตารางที่ 4.10	สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : การจัดการ สิ่งแวดล้อม..... 58
ตารางที่ 4.11	ปัญหาในการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร..... 59
ตารางที่ 4.12	ข้อเสนอแนะในการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร..... 61

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1	ตัวอย่างโรงเรียนแบบต่าง ๆ.....	หน้า 24
------------	--------------------------------	---------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมาเกษตรกรมักเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพเสริมโดยเลี้ยงไว้ได้ขุนบ้านหรือหลังบ้าน อาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรจะมีรำข้าว ปลายข้าวที่ได้จากการทำนา พืชผักสวนครัวที่ปลูก และเศษอาหารจากการบริโภค ซึ่งผลดีของการเลี้ยงสุกรด้วยวิธีนี้คือเกษตรกรไม่ต้องลงทุนมาก ใช้แรงงานตนเองไปเรื่อย ๆ จนถึงเวลาส่งขาย แต่ก็มีผลเสียคือ สุกรมีการเจริญเติบโตช้า ใช้เวลาเลี้ยงนาน อัตราการแลกอาหารเป็นเนื้อต่ำ ปัจจุบันการเลี้ยงสุกรของประเทศไทยมีการพัฒนาไปจากเดิมมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ มีการพัฒนาการเลี้ยงสุกรจากเลี้ยงปล่อยมาเป็นการเลี้ยงสุกรเชิงอุตสาหกรรม มีการนำเข้าสุกรสายพันธุ์ดีจากต่างประเทศ การปรับปรุงพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสภาพความต้องการของตลาด การพัฒนาปรับปรุงด้านอาหารและยา การป้องกันโรค การสุขาภิบาลและบริหารจัดการ ทำให้สุกรที่ได้มีคุณภาพและผลผลิตที่ดี

คนไทยบริโภคเนื้อสุกรเป็นอาหารหลัก จึงทำให้มีความต้องการบริโภคเนื้อสุกรในปริมาณที่สูง การผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลให้ราคาจำหน่ายเนื้อสุกรในท้องตลาดมีราคาสูงขึ้นและค่อนข้างผันผวน ซึ่งราคาจำหน่ายที่สูงนี้เองจึงเป็นสิ่งจูงใจให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงสุกรกันมากขึ้น ทั้งในระดับการเลี้ยงในครัวเรือน ไปจนถึงระดับอุตสาหกรรมรายย่อยและขนาดใหญ่ ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นอย่างดี

การเลี้ยงสุกรต้องมีระบบการจัดการฟาร์มหรือสถานที่เลี้ยงสุกรที่ได้มาตรฐาน เนื่องจากถ้าเกษตรกรหรือผู้เลี้ยงไม่มีการจัดระบบฟาร์มที่เหมาะสมหรือไม่มีการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ที่ดีพอ อาจทำให้เกิดการระบาดของโรคในสุกรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสีย และอาจทำให้เกษตรกรประสบกับภาวะขาดทุน โดยเฉพาะผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ซึ่งยังไม่มีระบบการเลี้ยงที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันโรคที่ดีพอ

กรมปศุสัตว์ เล็งเห็นว่า การที่จะป้องกันโรคระบาดสำหรับฟาร์มสุกรได้อย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการเลี้ยงที่เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพในการป้องกันโรค ซึ่งไม่เฉพาะกับโรคที่มีการระบาดที่เกิดขึ้นในอดีตหรือในปัจจุบันเท่านั้น แต่เป็นการป้องกันโรคที่อาจเกิดขึ้นใหม่หรือเข้ามาใหม่ในอนาคต โดยเฉพาะโรคที่อาจติดต่อมาสู่คน จึงได้จัดทำระเบียบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรขึ้น เพื่อให้เจ้าของฟาร์มเลี้ยงสุกร และสัตวแพทย์ผู้ทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลด้าน

สุขภาพสัตว์ในฟาร์มเลี้ยงสุกร ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน โดยเนื้อหาของระเบียบจะกล่าวถึงองค์ประกอบของฟาร์มและการจัดการที่สำคัญ 4 ด้านของฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ได้มาตรฐาน ได้แก่ องค์ประกอบของฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีผลในการพัฒนาฟาร์มเลี้ยงสุกรให้ได้มาตรฐานตามวัตถุประสงค์ของประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2542

การจัดทำระบบการเลี้ยงสัตว์ที่มีมาตรฐานเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ประกอบการฟาร์มในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพของผลผลิต การควบคุมป้องกันโรคระบาด การตลาด และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยงกับบริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิชญ์ โลกส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์ม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงสภาพการเลี้ยงสุกรของเกษตรกร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์ม เพื่อให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญและให้ความร่วมมือกับบริษัทในการจัดทำมาตรฐานฟาร์มต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยงกับบริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิชญ์ โลก
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยงกับบริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิชญ์ โลก
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มสุกรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิชญ์ โลก

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาถึงสภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มสุกร ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก จำนวน 59 ราย ในพื้นที่ 6 จังหวัด คือ นครสวรรค์ พิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย และเพชรบูรณ์

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกร เกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก ในพื้นที่ 6 จังหวัด คือ นครสวรรค์ พิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย และเพชรบูรณ์

5.2 บริษัท ฯ หมายถึง บริษัทเบทาโกร เกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก

5.3 โครงการ ฯ หมายถึง โครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง

5.4 มาตรฐานฟาร์มสุกร หมายถึง การจัดการฟาร์มสุกรตามประกาศกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่องระเบียบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542

5.5 ฟาร์มขนาดเล็ก หมายถึง ฟาร์มที่มีน้ำหนักรายปศุสัตว์ตั้งแต่ 6 ถึงน้อยกว่า 60 (เทียบเท จำนวนสุกรตั้งแต่ 50 ตัว ถึงน้อยกว่า 500 ตัว)

5.6 ฟาร์มขนาดกลาง หมายถึง ฟาร์มที่มีน้ำหนักรายปศุสัตว์ตั้งแต่ 60 ถึงน้อยกว่า 600 (เทียบเท จำนวนสุกรตั้งแต่ 500 ตัว ถึงน้อยกว่า 5000 ตัว)

5.7 ฟาร์มขนาดใหญ่ หมายถึง ฟาร์มที่มีน้ำหนักรายปศุสัตว์มากกว่า 600 (เทียบเท จำนวนสุกรมากกว่า 5000 ตัว)

5.8 โรงเรือนระบบเปิด หมายถึง โรงเรือนที่ควบคุมสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติ และอุณหภูมิจะแปรไปตามสภาพของอากาศรอบโรงเรือน

5.9 โรงเรือนระบบปิด หมายถึง โรงเรือนที่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม กับการเป็นอยู่ ของสุกร ได้ แก อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่าง และสามารถป้องกันพาหะนำโรคได้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มสุกร และฟาร์มเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ให้กับเกษตรกร

6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเกษตรกร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 7 ประเด็น ดังนี้

1. มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร
2. การจัดการสุกรขุน
3. โครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ
6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

กรมปศุสัตว์ (2542: 20-29) กำหนดมาตรฐานฟาร์มสุกรเพื่อให้ฟาร์มที่ต้องการขึ้นทะเบียนเป็นฟาร์มที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ได้ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้ได้การรับรองจากกรมปศุสัตว์ ซึ่งมาตรฐานนี้เป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานสำหรับฟาร์มที่จะได้รับการรับรอง ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้กำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบของฟาร์ม
 - 1.1 ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม
 - 1.1.1 อยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก
 - 1.1.2 สามารถป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคจากภายนอกเข้าสู่ฟาร์ม
 - 1.1.3 อยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์ ไม่น้อยกว่า 5

กิโลเมตร

1.1.4 อยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำสะอาดตามมาตรฐานคุณภาพน้ำใช้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี

1.1.5 ควรได้รับการยินยอมจากองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

1.1.6 เป็นบริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง

1.1.7 เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี และมีต้นไม้ให้ร่มเงาภายในฟาร์ม

1.2 ลักษณะของฟาร์ม

1.2.1 เนื้อที่ของฟาร์ม ต้องมีเนื้อที่ที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม

1.2.2 การจัดแบ่งเนื้อที่ ต้องมีเนื้อที่กว้างเพียงพอสำหรับการจัดแบ่ง การก่อสร้างอาคาร โรงเรือนอย่างเป็นระเบียบ สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน และไม่หนาแน่นจนไม่สามารถจัดการด้านการผลิตสัตว์ การควบคุม โรคสัตว์ สุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน และการรักษาสิ่งแวดล้อมได้ตามหลักวิชาการ ฟาร์มจะต้องมีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วน โดยต้องมีรั้วเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ชนิดอื่นเข้าออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้ และมีผังแสดงการจัดวางที่แน่นอนได้แก่

- 1) พื้นที่เลี้ยงสัตว์
- 2) โรงเก็บอาหารสัตว์ โรงผสมอาหารสัตว์
- 3) พื้นที่ทำลายซากสัตว์
- 4) พื้นที่บำบัดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล
- 5) อาคารสำนักงาน ที่จอดรถและบ้านพักอาศัย

1.2.3 ถนนภายในฟาร์ม ต้องใช้วัสดุคงทน มีสภาพและความกว้างเหมาะสมสะดวกในการขนส่งลำเลียงอุปกรณ์ อาหารสัตว์ รวมทั้งผลผลิตเข้า-ออก จากภายนอกและภายในฟาร์ม

1.2.4 บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงาน อยู่ในบริเวณอาศัยโดยเฉพาะ ไม่มีการเข้าอยู่อาศัยในบริเวณ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ บ้านพักต้องอยู่ในสภาพแข็งแรง สะอาดเป็นระเบียบไม่สกปรกรกรุงรัง มีปริมาณเพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่ ต้องแยกห่างจากบริเวณเลี้ยงสัตว์พอสมควร รั้วรั้ว มีรั้วกั้นแบ่งแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์ตามที่กำหนดอย่างชัดเจน

1.2.5 ไม่ควรให้สัตว์เลี้ยงที่อาจเป็นพาหนะนำโรคเข้าไปในบริเวณเลี้ยงสุกร

1.3 ลักษณะโรงเรือน โรงเรือนควรมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนสัตว์ ถูกสุขอนามัย สัตว์อยู่สุขสบาย

1.3.1 ลักษณะโรงเรือนระบบเปิด

1) โรงเรือนควรตั้งยาวตามแนวทิศตะวันออก-ตะวันตก สภาพ โรงเรือนโปร่ง ลมผ่านสะดวก แต่ละโรงเรือนควรห่างกันไม่น้อยกว่า 25 เมตร

2) ขนาดของโรงเรือนต้องเหมาะสมกับจำนวนสุกร แต่ไม่ควรเกินหลังละ 1,000 ตัว

(1) พื้นที่สำหรับสุกรพ่อพันธุ์ 4-8 ตารางเมตรต่อตัว

(2) แม่พันธุ์ท้องว่าง 1.2-1.5 ตารางเมตรต่อตัว

(3) แม่พันธุ์ตั้งท้อง 1.2-3 ตารางเมตรต่อตัว

(4) คอกคลอดและแม่เลี้ยงลูก 3-4 ตารางเมตรต่อตัว

(5) ลูกสุกรขุน สำหรับพื้นที่คอนกรีตประมาณ 1.2-1.5 ตารางเมตรต่อตัว สำหรับพื้นสเลตประมาณ 1.0 ตารางเมตรต่อตัว

3) โรงเรือนต้องมีโครงสร้างและส่วนประกอบที่แข็งแรง

(1) เสาและโครงของโรงเรือน ทำจากเสาปูนหรือเหล็ก โครงเหล็กหรือไม้ที่มีความแข็งแรง

(2) หลังคา ควรมุงด้วยกระเบื้อง ถ้าเป็นสังกะสีควรเป็นหลังคาแบบจั่ว 2 ชั้นและสูงพอควร เพื่อระบายความร้อน

(3) พื้นคอก ควรเป็นพื้นคอนกรีตไม่หยาบและไม่ลื่นจนเกินไป มีความลาดเอียงหรือเป็นพื้นสเลตเพื่อความสะดวกในการดูแลและทำความสะอาด

(4) ผนังคอก ควรใช้อิฐบล็อกหรือแป้น้ำ สร้างอย่างแข็งแรง ความสูงประมาณ 1 เมตร ถ้าเป็นสุกรพ่อพันธุ์ควรสูง 1.2 เมตร โดยประมาณ

(5) มีระบบทางระบายน้ำเสียระบายจากโรงเรือนสู่บ่อบำบัดได้อย่างสะดวกไม่อุดตัน

(6) หน้าโรงเรือนแต่ละหลัง มีบ่อน้ำยามาเชื้อสำหรับจุ่มเท้าก่อนเข้า
ออกโรงเรือน

1.3.2 ลักษณะโรงเรือนระบบปิด

1) ขนาดเหมือนกับโรงเรือนสุกรโดยทั่วไปกว้าง 8-10 เมตร หรือขึ้นอยู่กับความเหมาะสม โดยเน้นให้มีระบบควบคุมอุณหภูมิความชื้นและการถ่ายเทอากาศเหมาะสมกับขนาดและชนิดของสุกรที่เลี้ยง

2) หลังคาโรงเรือน เป็นหลังคาแบบจั่วไม่ต้องสูงมาก อาจมีวัสดุที่เป็นฉนวนกันความร้อนใต้หลังคา หรือทำเพดานด้วยวัสดุที่เหมาะสมและควรมีช่องว่างระหว่างหลังคากับเพดานเป็นแบบเปิดเพื่อให้มีการระบายความร้อนที่ดี

3) ผนังโรงเรือน ต้องมีผนังปิดรอบโรงเรือนให้มิดชิดด้วยวัสดุที่เหมาะสม (แข็งแรงไม่ติดไฟง่ายเกินไป) เพื่อให้สามารถบังคับทิศทางลมและการถ่ายเทอากาศได้ดี และออกแบบให้มีการเปิด-ปิดได้สะดวกในกรณีที่ไฟฟ้าดับ เช่น เป็นม่านพลาสติกหรือหน้าต่าง

4) พื้นคอก ควรเป็นพื้นคอนกรีตไม่หยาบและไม่ลื่นจนเกินไป มีความลาดเอียงหรือเป็นพื้นสแล็คเพื่อสะดวกในการดูแลทำความสะอาด

5) แสงสว่างตอนกลางวัน มีแสงสว่างจากธรรมชาติผ่านทางแผ่นพลาสติกหรือช่องหน้าต่างกระจก (ยกเว้นโรงเรือนฟอพันธู์จะเป็นระบบทึบหมด) มีไฟฟ้าให้แสงสว่างเพื่อความสะดวกในการทำงานหรือในเวลากลางคืนเมื่อจำเป็น

6) ระบบระบายน้ำและกำจัดของเสีย

(1) ทางระบายน้ำอยู่ภายในหรือด้านล่างของคอกตรงทางออกและต้องเป็นระบบปิดเพื่อไม่ให้อากาศเข้า

(2) บ่อกำจัดน้ำเสียต้องอยู่ด้านท้ายคอก (หลังพัคลม)

7) ระบบเตือนภัย ควรมีระบบเตือนภัย กรณีที่ไฟฟ้าขัดข้องหรืออุณหภูมิผิดปกติ เพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถเปิดม่านหรือหน้าต่าง หรือแก้ไขระบบควบคุมอุณหภูมิได้โดยเร็ว หรืออาจใช้ระบบลดผ้าม่านอัตโนมัติ เพื่อให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

8) พื้นที่ต่อตัวของสุกรที่อยู่ในระบบปิดจะน้อยกว่าในระบบเปิด แต่ต้องอยู่อย่างสุขสบาย เช่น สำหรับสุกรช่วงการขุนต้องไม่น้อยกว่า 0.75 ตารางเมตร

2. การจัดการฟาร์ม

2.1 การจัดการโรงเรือน

2.1.1 โรงเรือนและที่ให้อาหารต้องสะอาดและแห้ง

2.1.2 โรงเรือนควรออกแบบและจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน โรงเรือนควรให้มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

1) ชนิด 2 ส่วนผลิต ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ โรงเรือนพ่อ-แม่พันธุ์ และส่วนที่ 2 คือ โรงเรือนสุกรอนุบาลและสุกรขุน

2) ชนิด 3 ส่วนผลิต ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ โรงเรือนพ่อ-แม่พันธุ์ ส่วนที่ 2 คือ โรงเรือนสุกรอนุบาล และส่วนที่ 3 คือ โรงเรือนสุกรขุน และแต่ละส่วนผลิตมีระบบเข้า-ออกที่เดียวพร้อมกัน

2.1.3 มีการจัดการโรงเรือนเตรียมความพร้อมก่อนนำสัตว์เข้า โดยต้องมีระยะพักของโรงเรือน หลังจากการย้ายสุกรออกโดยต้องทำความสะอาดโรงเรือนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พักโรงเรือน 5-7 วัน ก่อนนำสุกรชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง

2.1.4 มีการทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคตามความเหมาะสม

2.1.5 พื้นคอก อุปกรณ์การให้อาหารและน้ำต้องทำความสะอาดทุกวัน

2.1.6 มีระบบระบายอากาศที่ดี เพื่อถ่ายเทอากาศและปรับอุณหภูมิภายในโรงเรือนให้เหมาะสม

2.1.7 โรงเรือนควรได้รับการดูแลและซ่อมบำรุงให้ใช้ประโยชน์ได้ดี และมีความปลอดภัยต่อทั้งผู้ปฏิบัติงานและตัวสุกร

2.2 การจัดการด้านบุคลากร

2.2.1 ต้องมีจำนวนแรงงานอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน บุคลากรภายในฟาร์มควรได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี

2.2.2 ให้มีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในฟาร์ม โดยสัตวแพทย์ต้องมีใบอนุญาตประกอบบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง และได้รับใบอนุญาตควบคุมฟาร์มจากกรมปศุสัตว์

2.3 คู่มือการจัดการฟาร์ม ผู้ประกอบการฟาร์มต้องมีคู่มือการจัดการฟาร์ม แสดงให้เห็นระบบการเลี้ยงการจัดการฟาร์ม ระบบบันทึกข้อมูลการป้องกันและควบคุมโรคสัตว์ การดูแลสุขภาพสัตว์และสุขอนามัยในฟาร์ม

2.4 ระบบบันทึกข้อมูล ฟาร์มจะต้องมีระบบการบันทึกข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย

2.4.1 ข้อมูลการบริหารฟาร์ม ได้แก่ บุคลากร แรงงาน

2.4.2 ข้อมูลการจัดการผลิต ได้แก่ ข้อมูลตัวสัตว์ ข้อมูลสุขภาพสัตว์ ข้อมูลการผลิตและข้อมูลผลผลิต

2.5 การจัดการด้านอาหารสัตว์

2.5.1 คุณภาพอาหารสัตว์

1) แหล่งที่มาของอาหารสัตว์

(1) ในกรณีซื้ออาหาร ต้องซื้อจากผู้ขายที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525

(2) ในกรณีผสมอาหารสัตว์เอง ต้องมีคุณภาพอาหารสัตว์เป็นไปตามกำหนดตามกฎหมายตามพ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525

2) ภาชนะบรรจุและการขนส่งอาหารสัตว์

(1) ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ควรสะอาด ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุมีพิษ ฝุ่น หรือวัตถุอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ สะอาด แข็ง กั้นความชื้นได้ ไม่มีสารที่จะปนเปื้อนกับอาหารสัตว์ ถ้าถูกเคลือบด้วยสารอื่น สารดังกล่าวต้องไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์

(2) รถไถโลเฉพาะกิจที่ใช้ในการขนส่งต้องทำให้ส่วนที่บรรจุแห้ง และสะอาด ไม่มีการตกค้างของสิ่งหนึ่งสิ่งใดในส่วนที่บรรจุ

3) การตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ ควรมีการตรวจสอบอาหารสัตว์อย่างง่าย นอกจากนี้ต้องสุ่ม ตัวอย่างอาหารสัตว์ส่งห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เพื่อวิเคราะห์คุณภาพ และสารตกค้างเป็นประจำ และบันทึกผลการตรวจวิเคราะห์ไว้ให้ตรวจสอบได้

2.5.2 การให้อาหารสัตว์

- 1) อุปกรณ์การให้อาหารแบบราง ความยาวไม่ต่ำกว่า 25 เซนติเมตรต่อตัว
- 2) อุปกรณ์การให้อาหารแบบถังกลมหรือรางอาหารกล มีเพียงพอและเหมาะสมกับสูตรที่เลี้ยงและตามมาตรฐานของอุปกรณ์ชนิดนั้น ๆ
- 3) คุณภาพอาหารที่ใช้เลี้ยงต้องได้มาตรฐานเหมาะสม และสอดคล้องกับช่วงอายุและชนิดของสุกร

2.5.3 การให้น้ำสัตว์

- 1) ต้องไม่ใช่สารต้องห้ามตามกฎหมายผสมในน้ำ
- 2) มีระบบและอุปกรณ์ให้น้ำอย่างเพียงพอ
- 3) ควรมีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้สุกรกินเมื่อจำเป็น

2.5.4 การเก็บรักษาอาหารสัตว์ ควรมีสถานที่เก็บอาหารสัตว์แยกต่างหาก กรณีมีวัตถุดิบเป็นวิตามิน ต้องเก็บในห้องปรับอากาศ ห้องเก็บอาหารสัตว์ต้องสามารถรักษาสภาพของอาหารสัตว์ไม่ให้เปลี่ยนแปลง สะอาด แห้ง ปลอดภัยจากแมลงและสัตว์ต่าง ๆ ควรมีแผงไม้รองด้านล่างของภาชนะบรรจุอาหารสัตว์

3. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

3.1 การป้องกันและควบคุมโรค ฟาร์มต้องมีระบบเฝ้าระวังควบคุมและป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รวมถึงการมีโปรแกรมทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าและออกจากฟาร์ม การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม การควบคุมโรคให้สงบโดยเร็วและไม่ให้แพร่ระบาดจากฟาร์ม

3.1.1 การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม

1) บ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ลักษณะบ่อต้องกว้างและยาวเพียงพอ สำหรับยานพาหนะทุกชนิดที่แล่นเข้า-ออกฟาร์ม มีความลึกและลาดชันเหมาะสมที่ยานพาหนะจะแล่นลงไปโดยสะดวก วัสดุที่สร้างเป็นบ่อต้องแข็งแรง โดยบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรคอาจจัดสร้างต่างหาก หรือประกอบอยู่กับโรงพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคก็ได้ ในบ่อต้องใส่น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่ผสมน้ำในอัตราส่วนตามที่ระบุในเอกสารกำกับ อีกทั้งมีการเปลี่ยนยาฆ่าเชื้อโรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาคุณสมบัติในการฆ่าเชื้อโรค ยานพาหนะที่จะเข้า-ออกต้องแล่นผ่านบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุกคัน

2) โรงพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ยานพาหนะและบุคคลภายนอกที่ผ่านเข้า-ออก ฟาร์มต้องผ่านโรงพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ซึ่งควรอยู่บริเวณหน้าประตูทางเข้าฟาร์ม อุปกรณ์สำหรับฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคจะต้องสามารถพ่นเป็นละอองให้ครอบคลุมทั่วยานพาหนะที่แล่นผ่านภายในฟาร์มด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่มีความเข้มข้นเหมาะสมและไม่กัดกร่อน

3) ห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรค ประกอบด้วย

(1) ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ก่อนเข้าห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อโรค

(2) ห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อโรค มีความยาวห้องพอประมาณ พื้นต้องไม่ลื่น น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่ใช้ต้องไม่ระคายเคือง

(3) ห้องอาบน้ำหลังผ่านน้ำยาฆ่าเชื้อโรค

(4) ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายก่อนเข้าโรงเรือน

ทั้งนี้ทุกห้องต้องมีประตู แบ่งแยกสัดส่วนชัดเจน อุปกรณ์ทุกอย่างต้องอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีการรักษาความสะอาดตลอดเวลา เสื้อผ้าและรองเท้าที่ใช้ในฟาร์มต้องซักล้างให้สะอาดทุกครั้งหลังใช้งาน

3.1.2 การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม มีระบบการดำเนินการ ดังนี้

1) เครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคและอุปกรณ์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ สะดวกในการใช้งานตามจุดต่าง ๆ ภายในฟาร์ม จำนวนเครื่องพ่นที่มีต้องเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและต้องใช้งานได้เป็นอย่างดี

2) ความเข้มงวด ในการทำลายเชื้อโรค

(1) ยานพาหนะเข้า-ออก บริเวณประตูเข้า-ออกโรงเรือนต้องเข้มงวด โดยยานพาหนะต้องแล่นผ่านโรงพ่นและบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ประตูต้องปิดตลอดเวลาจะเปิดให้เข้าได้ต่อเมื่อทราบจุดประสงค์และได้รับอนุญาตการเข้าจากผู้รับผิดชอบ และต้องบันทึกรายละเอียดการเข้า-ออกและเวลาที่เข้า-ออกให้เป็นที่เรียบร้อย พาหนะที่ใช้ในฟาร์มและนอกฟาร์มไม่ควรใช้ร่วมกัน ไม่ควรอนุญาตให้พาหนะภายนอกเข้าฟาร์มโดยเด็ดขาด ต้องมีสมุดบันทึกแสดงให้ตรวจสอบได้ตลอดเวลา

(2) บุคคลเข้า-ออก บุคคลที่จะเข้าฟาร์มจะต้องผ่านห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อโรค เปลี่ยนชุดที่ฟาร์มจัดเตรียมไว้ให้ และต้องมีการจดบันทึกการผ่านเข้า-ออกในสมุดให้ตรวจสอบได้ตลอดเวลา

3.1.3 การสร้างภูมิคุ้มกันโรค

การทำวัคซีนสุกรทุกตัวในฟาร์มต้องได้รับวัคซีนป้องกันโรคตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม

3.1.4 การควบคุมโรค

1) การจัดการสุกรป่วย

- (1) แยกสุกรป่วยออกจากฝูง เพื่อทำการรักษา
- (2) ฟาร์มต้องมีบริเวณสำหรับสุกรป่วยแยกออกจากสุกรปกติ เพื่อไม่ให้ให้มีการติดต่อกันของโรค
- (3) ให้สังเกตอาการป่วยและรักษาจนกว่าอาการของโรคที่พบจะหมดไปและแน่ใจว่าไม่มีการแพร่ของโรคไปยังสุกรตัวอื่น
- (4) หากสุกรเป็นโรครุนแรง ต้องทำลายเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค
- (5) สุกรที่ป่วยหรือตาย ให้ทำการตรวจวินิจฉัยโรคโดยสัตวแพทย์ และให้ส่งตรวจห้องปฏิบัติการตามความเห็นของสัตวแพทย์

2) การทำลายซากสุกร ต้องมีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากสุกรที่ตายในพื้นที่ต้องห่างจากบริเวณโรงเรือนอื่นและไม่ใช่ทางผ่านประจำของเจ้าหน้าที่ในฟาร์ม การทำลายซากมี 2 วิธีดังนี้

- (1) การทำลายโดยการฝัง ต้องมีเนื้อที่เพียงพอและอยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึง ฝังซากได้ผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่เหมาะสม ทำการราดหรือโรยบนส่วนต่าง ๆ ของซากสุกรจนทั่ว กลบหลุมเหนือระดับผิวดินและราดหรือโรยด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อซ้ำ
- (2) การทำลายโดยการเผา มีสถานที่เผาหรือเตาเผาอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม ใช้ไฟเผาซากจนหมด

3.2 การบำบัดโรค

3.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ ต้องปฏิบัติตามพ.ร.บ.ควบคุมการประกอบกิจการบำบัดโรคสัตว์ พ.ศ. 2505

3.2.2 การใช้ยาสำหรับสัตว์ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์ (มอก. 7001-2540)

4. การจัดการสิ่งแวดล้อม

4.1 ประเภทของของเสีย

ของเสียที่เกิดจากฟาร์มปศุสัตว์ ประกอบด้วย

4.1.1 ขยะมูลฝอย

4.1.2 ซากสุกร

4.1.3 มูลสุกร

4.1.4 น้ำเสีย

4.2 การกำจัดหรือบำบัดของเสีย

ฟาร์มจะต้องจัดให้มีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยข้างเคียงหรือสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

4.2.1 ขยะมูลฝอย ทำการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในถังขยะที่มีฝาปิดมิดชิด และนำไปกำจัดทิ้งในบริเวณที่ทิ้งของเทศบาล สุขาภิบาลหรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

4.2.2 ซากสุกร ฟาร์มต้องมีการจัดการกับซากสุกรให้ถูกสุขลักษณะอนามัย

4.2.3 มูลสุกร นำไปทำปุ๋ยหรือหมักเป็นปุ๋ยโดยไม่ทิ้งหรือกองเก็บในลักษณะที่จะทำให้เกิดกลิ่นหรือก่อความรำคาญต่อผู้อยู่อาศัยข้างเคียง

4.2.4 น้ำเสีย ฟาร์มต้องมีระบบเก็บกักหรือบำบัดน้ำเสียให้เหมาะสมทั้งนี้ น้ำทิ้งจะต้องมีคุณภาพน้ำที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งที่กำหนด

5. สิทธิประโยชน์ของฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ได้มาตรฐาน

5.1 การเคลื่อนย้ายสัตว์ ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสุกรสามารถขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์เข้าในหรือผ่านเขตปลอดโรคระบาดได้จากปศุสัตว์จังหวัด โดยปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์

ว่าด้วยการนำเข้าหรือเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2537 ข้อ 7(2) ยกเว้น สุกกรขุนที่จะเข้าหรือผ่านเขตจังหวัดภาคใต้ ซึ่งจะต้องขออนุมัติจากกรมปศุสัตว์

5.2 กรมปศุสัตว์ จะจัดสรรวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย และโรคอหิวาต์สุกร ให้มีจำหน่ายอย่างเพียงพอตามปริมาณสุกรของฟาร์มเลี้ยงสุกรมมาตรฐาน

5.3 กรมปศุสัตว์ จะให้บริการทดสอบโรคแท้งติดต่อในพ่อแม่พันธุ์สุกร โดยไม่คิดมูลค่า

5.4 กรมปศุสัตว์ จะให้บริการการตรวจวินิจฉัยและชันสูตรโรคสัตว์ โดยไม่คิดมูลค่า สำหรับตัวอย่างที่ส่งตรวจจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์มาตรฐาน

ไพบูลย์ ฟูวัฒนศิลป์ (2547 : 2-3) อธิบายว่า การจัดทำมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทย เป็นสิ่งที่ทางการเตรียมจัดทำมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขึ้นและประกาศใช้เป็นกฎกระทรวง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงระบบการเลี้ยงสัตว์ให้มีคุณภาพ ลดความสูญเสียจากการติดเชื้อโรคในสัตว์เลี้ยง และทำให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตได้ในราคาสูงขึ้น
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมป้องกัน และกำจัดโรคในฟาร์มเลี้ยงสัตว์
3. เพื่อคุ้มครองและสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพให้แก่ผู้บริโภคว่าเป็นเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากฟาร์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน สร้างสุขอนามัยที่ดีแก่ประชาชนในประเทศ
4. เพื่อเพิ่มศักยภาพในการส่งออก และรองรับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้อยู่ทางภาษี โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับวันจะถูกนำมาใช้เป็นเงื่อนไขทางการค้ามากขึ้นเป็นลำดับ

ส่วนมาตรฐานด้านการปศุสัตว์ สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ (กรมปศุสัตว์ 2543) ได้มีการออกระเบียบการปฏิบัติงานเพื่อขอรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรสำหรับผู้ประกอบการ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในรูปแบบมาตรฐานเดียวกันและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ระเบียบการปฏิบัติงานนี้ครอบคลุมตั้งแต่คุณสมบัติของผู้ประกอบการ การยื่นคำขอรับรองมาตรฐานฟาร์ม หลักฐานประกอบการยื่นคำขอ การตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม ออกไปรับรองมาตรฐานฟาร์ม การ

ต่ออายุใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม การเพิกถอนใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม และประโยชน์จากการ
ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณสมบัติของผู้ประกอบการ

1.1 ผู้ประกอบการจะต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้จัดการฟาร์มที่ขอรับรองมาตรฐานฟาร์ม

1.2 ผู้ประกอบการจะต้องปรับปรุงกิจการฟาร์ม ให้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานฟาร์ม

ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด

1.3 ผู้ประกอบการจะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร “การฝึกอบรมผู้ประกอบการ”

ของสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

2. การยื่นคำขอรับรองมาตรฐานฟาร์ม

ผู้ประกอบการจะต้องยื่นแบบฟอร์มคำขอรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ (แบบ

ม.ฐ.ฟ. 1) พร้อมหลักฐาน ที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ที่ฟาร์มตั้งอยู่

3. หลักฐานประกอบการยื่นคำขอ

3.1 สำเนาบัตรประชาชนของผู้ยื่นคำขอ 1 ฉบับ

3.2 สำเนาทะเบียนบ้าน 1 ฉบับ

3.3 สำเนาใบประกาศผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ประกอบการมาตรฐานฟาร์มของ

ผู้ยื่น 1 ฉบับ

3.4 แผนที่ที่ตั้งฟาร์มเลี้ยงสัตว์ 1 ฉบับ

3.5 แผนผังแสดงที่ตั้งของโรงเรือนและสิ่งก่อสร้าง 1 ฉบับ

3.6 รูปถ่ายแสดงสภาพภายในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งสิ่งก่อสร้าง เช่น รั้ว โรงพ่น

น้ำยาฆ่าเชื้อโรค บ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค สถานที่เก็บอาหาร ยาสัตว์ คอกสัตว์ สำนักงาน ที่พักอาศัย
และระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

3.7 ในกรณีขอต่ออายุการรับรองต้องแนบบใบรับรองมาตรฐานฟาร์มฉบับที่จะ

หมดอายุ

3.8 หนังสือมอบอำนาจจากบริษัท กรณีเป็นนิติบุคคล

3.9 หนังสือรับรองสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มพร้อมใบอนุญาตสัตวแพทย์ผู้ควบคุม

ฟาร์ม

4. การตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มและออกใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม

4.1 สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ รับแบบฟอร์มคำร้องขอรับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม เลี้ยงสัตว์ (แบบ ม.ฐ.ฟ.1) พร้อมหลักฐาน ในกรณีคำร้องและหลักฐานครบ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ ดำเนินการตรวจสอบฟาร์มของผู้ประกอบการเบื้องต้นว่ามีองค์ประกอบพื้นฐานครบ 5 ประการ หรือไม่

4.2 กรณีผู้ประกอบการมีองค์ประกอบพื้นฐานของฟาร์มครบ 5 ประการ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ จัดส่งรายงานการตรวจองค์ประกอบพื้นฐานเบื้องต้นของฟาร์ม และหลักฐานไปยัง สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

4.3 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรวบรวมตรวจสอบเอกสาร จากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และจัดทำแผนนัดหมายวันตรวจรับรองฟาร์มต่อไป

4.4 คณะผู้ตรวจรับรองฯ สำนักงานปศุสัตว์ ดำเนินการตรวจรับรองมาตรฐาน ร่วมกับปศุสัตว์อำเภอ

4.5 กรณีฟาร์มไม่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม ผู้ประกอบการจะต้องแก้ไข ข้อบกพร่องตามที่คณะผู้ตรวจฯ แนะนำ

4.6 กรณีฟาร์มผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจะ ดำเนินการออกใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม ลงนามโดย ปศุสัตว์จังหวัดและมอบให้แก่ ผู้ประกอบการต่อไป

4.7 ใบรับรองมาตรฐานฟาร์มมีอายุการใช้งาน 2 ปี นับตั้งแต่ออกใบรับรอง

5. การต่ออายุใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม

ผู้ประกอบการจะต้องยื่นแบบฟอร์มคำขอต่ออายุมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ (แบบ ม.ฐ.ฟ. 1) พร้อมหลักฐานที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอที่ฟาร์มตั้งอยู่อย่างน้อยภายใน 30 วัน ก่อนที่ ใบรับรองมาตรฐานฟาร์มจะหมดอายุ หลักฐานการยื่นขอต่ออายุมาตรฐานฟาร์มและขั้นตอนการ ตรวจรับรองเหมือนกันทุกประการกับการตรวจรับรองฟาร์มใหม่ (การต่ออายุใบรับรองให้แบบใบ มาตรฐานฉบับเดิมที่หมดอายุด้วยทุกครั้ง)

6. การเพิกถอนใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม

6.1 ผู้ประกอบการต้องรักษาและคงสภาพของมาตรฐานฟาร์ม โดยปฏิบัติดังนี้

6.1.1 ผู้ประกอบการต้องคอยเอาใจใส่ตรวจสอบฟาร์มของตน และสนับสนุนงานฟาร์มทุกด้านให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ

6.1.2 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นไม่ว่ากรณีใดๆ เช่น เปลี่ยนผู้ปฏิบัติงาน หรือสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ฯลฯ ต้องให้ความสนใจในจุดนั้นเป็นพิเศษ หากไม่แน่ใจว่างานในจุดนั้นเป็นไปตามระเบียบมาตรฐานฟาร์ม ให้นำคณาจารย์ผู้ตรวจฯ ให้ดำเนินการตรวจสอบต่อไป

6.2 ในกรณีที่คณะผู้ตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์ม ตรวจสอบพบว่าเกิดความบกพร่องของงานในความรับผิดชอบ อันเนื่องมาจากผู้ประกอบการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด จะดำเนินการเพิกถอนใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม พร้อมทั้งขึ้นทะเบียนประวัติเป็นฟาร์มที่ไม่ได้มาตรฐานและฟาร์มจะไม่ได้รับการพิจารณารับรองมาตรฐานฟาร์มเป็นเวลา 3 ปี

7. ประโยชน์จากการได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม

7.1 ผู้ประกอบการจะได้กำไรจากการที่ผลผลิตปศุสัตว์เพิ่มมากขึ้น

7.2 ผลผลิตปศุสัตว์มีคุณภาพดี ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ทำให้ผู้ประกอบการขายได้ในราคาที่สูงขึ้น

7.3 ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการรักษาสังแวดล้อม

7.4 เป็นการพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์ในเบื้องต้น ซึ่งจะนี้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ให้ได้มาตรฐานการส่งออกในอนาคต ตลอดจนเป็นมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้าในระบบการค้าเสรี

2. การจัดการสุกรขุน

สุทัศน์ สิริ (2540 : 93-99) ได้อธิบายถึงการจัดการเลี้ยงสุกรขุน ดังนี้

ระบบการผลิตสุกรขุน

ในการเลี้ยงสุกรขุนนั้นพอจะแบ่งระบบการผลิต ออกเป็น 3 แบบใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ระบบเข้าหมด-ออกหมดทั้งโรงเรือน (all in-all out) นั่นก็คือ ภายในโรงเรือนเดียวกันจะมีการจัดการให้สุกรเข้าเลี้ยงพร้อมกันทั้งหลัง และเมื่อครบกำหนดส่งออกก็จะขายสุกรออกไปพร้อมกันทั้งหลัง ซึ่งจะทำให้เกิดความสะอาดในด้านการจัดการ การให้อาหาร และการควบคุมป้องกันโรค

2. ระบบการผลิตเป็นรายสัปดาห์ (weekly system basis) จากความรู้เกี่ยวกับสรีระวิทยาการเจริญเติบโตของสุกร ก็จะทำให้เราสามารถที่จะวางแผนระบบการผลิตและการควบคุม

การผลิตเป็นรายสัปดาห์ ดังเช่น ถ้าเราเลี้ยงสุกรขุนจากน้ำหนัก 15 กิโลกรัมไปจนถึงขาย (น้ำหนักตัว 100 กิโลกรัม) จะต้องใช้เวลาเลี้ยงเฉลี่ยประมาณ 22 สัปดาห์ ทั้งนี้ ไม่ว่าเราจะเริ่มเลี้ยงสุกรขุนจากน้ำหนักตัวเท่าไรก็ตาม ก็จะต้องส่งขายสุกรขุนเมื่อน้ำหนักได้ 100 กิโลกรัม ซึ่งสุกรควรจะมีอายุเฉลี่ยไม่เกิน 30 สัปดาห์

3. ระบบโรงเรือนและรอบการผลิต

3.1 ในฟาร์มขนาดใหญ่ ที่มีปริมาณการผลิตมาก ๆ ที่สามารถจัดระบบการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง ก็จะสามารถควบคุมการผลิตโดยวิธีการทั้งข้อ 1 และ 2 ดังนี้ ถ้าเลี้ยงสุกรจากน้ำหนัก 15 กิโลกรัม จนถึงขายเวลาที่ใช้เลี้ยง 22 สัปดาห์ เวลาที่ใช้ขาย 1 สัปดาห์ เวลาทำความสะอาดและพักโรงเรือน 1 สัปดาห์

รวมใช้เวลาทั้งหมด 24 สัปดาห์ จะเห็นว่าเวลาที่ใช้ในการผลิตจริง ๆ 22 สัปดาห์ แต่ก็ยังจำเป็นที่จะต้องสำรองพื้นที่ไว้อีก 2 สัปดาห์เพื่อการรอขาย และทำความสะอาด ดังนั้นพื้นที่ซึ่งต้องการใน 1 รอบการผลิตจะต้องเป็น

24 รุ่น หรือ 1 รอบการผลิตใช้เวลา 24 สัปดาห์ต่อโรงเรือนนั่นเอง

3.2 ในฟาร์มขนาดเล็ก ซึ่งไม่สามารถจัดระบบการผลิตเป็นแบบต่อเนื่องได้เช่น มีเพียง 5 โรงเรือน ก็ต้องควบคุมให้การจัดการเป็นระบบเข้าหมด-ออกหมด ตามข้อ 1 แต่ภายใน 1 โรงเรือนก็ยังคงควบคุมการผลิตเป็นสัปดาห์เพียงแต่การผลิตและการขายไม่ได้ต่อเนื่องกันเป็นสัปดาห์เหมือนฟาร์มขนาดใหญ่ที่จัดให้มีการรับลูกสุกรและการขายสุกรเนื้อได้ทุกสัปดาห์

การดำเนินการผลิตสุกรขุน

โดยทั่วไปจะเลี้ยงลูกสุกรให้อยู่ในคอกอนุบาลจนอายุประมาณ 8 สัปดาห์ ก็จะย้ายสุกรเหล่านี้ออกไปคอกสุกรรุ่นซึ่งน้ำหนักประมาณ 14-18 กิโลกรัม ซึ่งการกระทำแบบนี้จะมีผลทำให้ลูกสุกรเกิดความเครียด และชะงักการเจริญเติบโตถึง 2 ครั้ง ในช่วงเวลาอันสั้น คือครั้งแรกเมื่อย้ายจากชอกลอดมาอยู่คอกอนุบาล และจากคอกอนุบาลไปอยู่คอกสุกรรุ่นและหากมีการเปลี่ยนสูตรอาหารด้วย ก็จะยิ่งทำให้ลูกสุกรเครียดมากขึ้นอีก มีรายงานการวิจัยกล่าวว่า หลังจากย้ายลูกสุกรจากชอกลอดมาอยู่ในคอกอนุบาลแล้วปล่อยให้ลูกสุกรอยู่ในคอกอนุบาล และกินอาหารสูตรเดิมจนกระทั่งอายุ 10 สัปดาห์(หรือ 12 สัปดาห์) จะทำให้ลูกสุกรมีการเจริญเติบโตเร็ว ทำน้ำหนักได้ 30-40 กิโลกรัม ที่ 10-12 สัปดาห์ และมีอัตราการแลกเนื้อดีด้วย ในการผลิตสุกรขุน มีการจัดการต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ก่อนเตรียมโรงเรือนและอุปกรณ์

ก่อนที่จะนำลูกสุกรรุ่นใหม่เข้าจะต้องมีการทำความสะอาดโรงเรือน และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยง แล้วทำการฆ่าเชื้อโรค ตรวจสอบให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี โรงเรือนที่ผ่านการ

เลี้ยงสุกรมาก่อนแล้ว ควรจะปล่อยพักไว้อย่างน้อยเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการตัดชีพจักรของเชื้อโรคต่าง ๆ

2. การรับลูกสุกรเข้าเลี้ยง

ในระยะแรกควรมีวัสดุรองพื้นคอกให้ลูกสุกรเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ลูกสุกร ในขณะที่ลูกสุกรเข้าใหม่ ๆ ยังไม่ต้องให้อาหาร ควรจัดให้น้ำสะอาดแก่ลูกสุกรก่อน เพื่อลดความเครียดจากการขนย้าย ควรมีการจัดกลุ่มลูกสุกรใหม่โดยพิจารณาขนาดและน้ำหนัก ทั้งนี้เพื่อให้ลูกสุกรที่อยู่ในคอกเดียวกันมีความสม่ำเสมอมากที่สุด และไม่ควรถัดขนาดกลุ่มสุกรใหญ่เกินไป ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความต้องการพื้นที่ของสุกรในแต่ละช่วงน้ำหนักเมื่อครบกำหนดย้ายมา ควรทำการคัดเลือกและเก็บข้อมูลเบื้องต้นก่อน

- ชั่งน้ำหนักลูกสุกรทุกตัวตามเบอร์
- แยกเพศ พันธุ์
- นับจำนวนและเช็กเต้านมบอดหรือไม่พร้อมกันไป ถ้าเป็นสุกรพันธุ์ควรดูให้ละเอียดตั้งแต่เรื่องเพศ ลักษณะการยืน การเดิน การย้ายคอกบ่อย ๆ ไม่ควรจะทำ การให้ลูกสุกรอยู่น้อยตัวต่อคอกอย่างสบายจนโตจะดีกว่าอยู่มากตัว

3. การให้อาหาร

ควรจะเริ่มให้อาหารแก่ลูกสุกรหลังจากที่รับเข้ามาแล้ว 12-24 ชั่วโมง ทั้งนี้เพื่อรอให้ลูกสุกรหายเหนื่อย และคลายเครียดจากการขนส่งและการต่อสู้กันเนื่องจากการรวมฝูงใหม่ ปริมาณอาหารที่ให้ในวันแรกควรเริ่มให้แต่น้อย แล้วจึงเพิ่มให้เต็มที่ในวันที่ 3 หลังรับเข้าสำหรับรายละเอียดของอาหารและการให้อาหารจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไปภายหลัง

4. การควบคุมและป้องกันโรค

สำหรับสุกรขุนมีความจำเป็นที่จะต้องทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรคบางชนิดดังต่อไปนี้

อายุสุกร (สัปดาห์)	วัคซีนป้องกันโรค
8	ปากและเท้าเปื่อย
9	ปากและเท้าเปื่อย
10	อหิวาต์สุกร (ถ้ามีปัญหา)
12	พิษสุนัขบ้าเทียม (ถ้ามีปัญหา)

การเสริมยาปฏิชีวนะในอาหารเพื่อปรับปรุงสุขภาพ และความสามารถของสุกรนั้นไม่มีความจำเป็นถ้าในฟาร์มมีการจัดการที่ดีแล้ว เพราะผลตอบแทนต่อยาปฏิชีวนะจะน้อยไม่คุ้มค่ากับการเพิ่มต้นทุน แต่การเสริมยาปฏิชีวนะอาจจะได้ผลบ้างในกรณีที่เกิดความเครียดแก่สัตว์ ในกรณี

ที่พบว่ามีสุกรป่วยจะต้องแยกออกจากฝูงโดยเร็ว นำไปขังไว้ในคอกที่จัดไว้สำหรับรักษาสุกรป่วย เพื่อการดูแลรักษาต่อไป

5. การทำรายงานประกอบการควบคุมการผลิต

เพื่อควบคุมการผลิตให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการผลิตว่าได้ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาข้อบกพร่องอะไรบ้างที่จะต้องแก้ไข การรายงานจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ด้วยกัน คือ

ก) การผลิต จะแสดงจำนวนสุกรที่มีจริง เทียบกับเป้าหมายการผลิต และการขาย รวมถึงอัตราการสูญเสียในระหว่างการผลิต ซึ่งจะบอกให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นรายสัปดาห์ตามระบบการผลิตได้ทันที

ข) ประสิทธิภาพ เป็นการวัดผลของการเลี้ยง โดยคำนวณออกมาในรูปของอัตราการเจริญเติบโต และประสิทธิภาพการใช้อาหาร ซึ่งสามารถแสดงผลงานได้รุ่นต่อรุ่น

ค) ต้นทุนการผลิต และกำไรขาดทุน เมื่อมีการวัดผลประสิทธิภาพการผลิตออกมาเป็นรุ่น ๆ แล้ว ก็สามารถที่จะทำการสรุปต้นทุนการผลิต เพื่อที่จะวัดผลของการผลิตออกมาในรูปกำไรหรือขาดทุนของกิจการ ซึ่งวิธีการคิดต้นทุนได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน

การให้อาหารสุกรขุน

จากที่ทราบถึงการเจริญเติบโตและพัฒนาร่างกายของสุกรว่าในระยะแรกจะเป็นการเจริญเติบโตทางด้านโครงสร้างของร่างกาย และกล้ามเนื้อ แต่ในระยะหลังจะเป็นการสะสมไขมัน ดังนั้นความต้องการโภชนาอาหารของสุกรก็จะเปลี่ยนแปลงไป ตามช่วงระยะการเจริญเติบโต นั่นก็คือ ในระยะแรก ๆ ความต้องการอาหารพวกโปรตีนจะสูงกว่าในระยะหลัง

อาหารที่จะให้แก่สุกรก็ต้องให้ตามความต้องการของแต่ละระยะการเจริญเติบโต เพื่อให้เพียงพอตามความต้องการของขนาดและอายุของสุกร และเป็นการประหยัดต้นทุนค่าอาหารด้วย หากให้อาหารที่มีปริมาณโภชนาเกินความต้องการสุกร ก็จะเป็นการสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ การเปลี่ยนอาหารแต่ละครั้ง ก็ควรจะระมัดระวังให้มาก อย่าเปลี่ยนอย่างกะทันหัน เพราะอาจมีผลทำให้สุกรเกิดความเครียด และไม่กินอาหาร หรือกินน้อยลงกว่าปกติ จะมีผลต่อการเจริญเติบโตของสุกรได้ การเปลี่ยนควรจะใช้อาหารสูตรใหม่ผสมกับอาหารสูตรเก่า โดยค่อย ๆ ลดอาหารสูตรเก่าลงแล้วเพิ่มอาหารสูตรใหม่เข้าแทนที่ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 3-4 วัน จึงจะเปลี่ยนเป็นอาหารสูตรใหม่โดยสมบูรณ์ วิธีการให้อาหารสุกรขุน ที่ใช้ปฏิบัติโดยปกติมี 2 แบบคือ

1. การให้อาหารแบบจำกัด (restricted feeding)

เป็นวิธีการให้อาหารแก่สุกร โดยจำกัดปริมาณอาหารที่ให้กิน อาจจะให้โดยการให้กินเป็นเวลา วันละเวลา หรือ 2 เวลา ก็สุดแต่ผู้เลี้ยงจะกำหนด โดยทั่วไปก็จะให้วันละ 2 เวลา คือ เช้า

และเห็น ปริมาณอาหารที่จะให้กินก็ขึ้นอยู่กับขนาดน้ำหนักของสุกร ได้แก่ สุกรหย่านมถึง 30 กิโลกรัม กินเฉลี่ยวันละ 1-1.5 กก. สุกรน้ำหนัก 30 ถึง 60 กิโลกรัม กินเฉลี่ยวันละ 1.5-2.0 กก. สุกรน้ำหนัก 60 ถึง 90 กิโลกรัม กินเฉลี่ยวันละ 2.0-2.2 กก. ในบางฟาร์ม อาจจะทำจำกัดปริมาณอาหารในช่วงท้ายตั้งแต่ น้ำหนัก 30 กิโลกรัม จนถึง 90 กิโลกรัม โดยให้ในปริมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ของการให้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ นอกจากจะช่วยลดต้นทุนค่าอาหารแล้วยังช่วยให้คุณภาพซากดีขึ้น มีปริมาณไขมันน้อยลง แม้ว่าจะต้องใช้ระยะเวลาเลี้ยงนานกว่าการให้แบบเต็มที่หรือทำน้ำหนักตัวได้น้อยกว่าการให้อาหารอย่างเต็มที่ในระยะเวลาเลี้ยงเท่ากัน

ได้มีการรายงานไว้ว่า การจำกัดอาหารที่ระดับ 25 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณที่กินเต็มที่ที่มีแนวโน้มที่เหมาะสมที่สุด เพราะที่ระดับนี้สุกรมีประสิทธิภาพการใช้อาหารดีที่สุด การจำกัดอาหารโดยวิธีจำกัดโปรตีนในอาหารจะให้ผลตอบแทนที่ต่ำ โดยเฉพาะในช่วงสุกรยังเล็ก น้ำหนักต่ำกว่า 20 กิโลกรัม เพราะจะมีผลทำให้สุกรมีการเจริญเติบโตต่ำ ประสิทธิภาพการใช้อาหารเลวลงและไม่มีส่วนต่อการปรับปรุงคุณภาพซากให้ดีขึ้น

2. การให้อาหารแบบเต็มที่ (full feeding)

เป็นการปล่อยให้สุกรกินอาหารเองได้ตลอดเวลา จากอาหารที่ใส่ไว้ในรางอาหารกล (self feeder) วิธีนี้จะต้องระมัดระวังคอยเอาใจใส่ ตรวจสอบดูอาหารที่เหลือค้างในรางอาหารเพราะถ้าเปียกชื้นก็จะเกิดปัญหาเชื้อราได้ โดยปกติสุกรหย่านมจนถึงน้ำหนัก 30 กิโลกรัม จะให้กินอาหารอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาโครงสร้างของร่างกายได้อย่างเต็มที่และรวดเร็ว ในระยะหลังจาก 30 กิโลกรัมไปแล้วบางฟาร์มก็จะยังคงให้กินอย่างเต็มที่ไปจนกระทั่งส่งขาย ซึ่งก็อาจจะทำให้สุกรอ้วนเร็ว และซากมีไขมันมากขึ้น หรือบางฟาร์มก็จะเริ่มจำกัดอาหารเมื่อสุกรมีน้ำหนัก 60 กิโลกรัม ไปจนถึงส่งตลาด เพื่อให้สุกรมีการเจริญเติบโตเต็มที่ในช่วง 30-60 กิโลกรัม ให้มีเนื้อแดงมาก หลังน้ำหนัก 60 กิโลกรัมไปแล้วการเพิ่มน้ำหนักตัวจะเป็นการสะสมไขมันเป็นส่วนใหญ่การจำกัดอาหารในช่วงนี้จะช่วยให้ไขมันในซากลดลงได้ การให้อาหารสุกรจะให้แบบใดนั้นควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของสภาวะสิ่งแวดล้อม และสภาพของสุกรเองด้วย

ลักษณะของโรงเรือนสุกร

กรมปศุสัตว์ (2548 : 22-24) ได้กล่าวถึงลักษณะของโรงเรือนสุกรไว้ดังนี้

โรงเรือนที่ดีจะสะดวกในการจัดการฟาร์ม สุกรจะอยู่ภายในคอกอย่างสบาย ขั้นตอนในการสร้างโรงเรือนสุกรมีดังนี้

1. สถานที่ก่อสร้างโรงเรือนสุกร ควรเป็นที่ดอนน้ำไม่ท่วม มีที่ระบายน้ำได้ดี ห่างไกลจากชุมชน ตลาด และผู้เลี้ยงสุกรรายอื่น

2. สร้างโรงเรือนสุกรตามแนวตะวันออก-ตะวันตก และระยะห่างของแต่ละโรงเรือน ประมาณ 20-25 เมตร เพื่อแยกโรงเรือนออกจากกันเป็นสัดส่วน

3. ลักษณะของหลังคาโรงเรือนสุกรม 5 แบบ ด้วยกัน

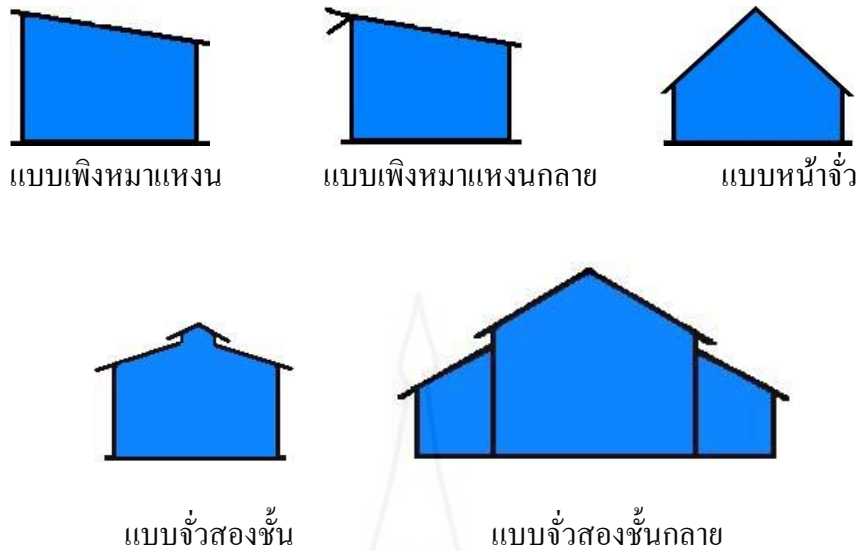
- แบบเพิงหมาแหงน โรงเรือนแบบนี้สร้างง่าย ราคาก่อสร้างถูก แต่มีข้อเสีย คือ แสงแดดจะส่องมากเกินไปในฤดูร้อน ทำให้อุณหภูมิภายในโรงเรือนสูง ในฤดูฝนน้ำฝนจะสาดเข้าไปในโรงเรือนได้ง่าย ทำให้ภายในโรงเรือนชื้นแฉะ ข้อเสียอีกอย่างหนึ่ง หากมุงหลังคาด้วยหญ้าคา แฝก และจาก จะต้องให้มี ความลาดเอียงของหลังคาในระดับลาดชันสูง เพื่อให้ น้ำฝน ไหลลงจากหัวคอกไปท้ายคอกได้สะดวก มิฉะนั้นจะทำให้ฝนรั่วลงในตัวโรงเรือน

- แบบเพิงหมาแหงนกลาย จะเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นกว่าแบบเพิงหมาแหงน แต่มีข้อดีสามารถใช้บังแสงแดด ป้องกันฝนสาดได้ดีขึ้น

- แบบหน้าจั่ว ราคาก่อสร้างจะสูงกว่าสองแบบแรก แต่ดีกว่ามาก ในแง่การป้องกันแสงแดดและฝนสาด โรงเรือนแบบนี้ถ้าสร้างสูงจะดีเนื่องจาก อากาศภายในโรงเรือนจะเย็นสบาย แต่ถ้าสร้างต่ำหรือเตี้ยเกินไปจะทำให้ อากาศภายใน โดยเฉพาะตอนบ่ายร้อนอบอ้าว อากาศร้อนจะไม่ช่องระบายออก ด้านบนหลังคา

- แบบจั่วสองชั้น เป็นแบบที่นิยมสร้างกันทั่วไป มีความปลอดภัยจากแสงแดด และฝนมาก อากาศภายในโรงเรือนมีการระบายถ่ายเทได้ดี แต่ราคา ค่าก่อสร้างจะสูงกว่าสามแบบแรก แต่ก็นับว่าคุ้มค่า ข้อแนะนำก็คือ ตรงจั่วบนสุด ควรให้ปีกหลังคาบนยื่นยาวลงมาพอสมควร ทั้งนี้เพื่อป้องกันฝนสาดเข้า ในช่องจั่ว ในกรณีที่ฝนตกแรง ทำให้คอกภายในชื้นแฉะ โดยเฉพาะลูกสุกรจะเจ็บป่วย เนื่องจากฝนสาดและทำให้ อากาศภายในโรงเรือนมีความชื้นสูง

- แบบจั่วสองชั้นกลาย มีคุณสมบัติคล้าย ๆ กับแบบจั่วสองชั้น หลังคาโรงเรือนแบบนี้ เพื่อต้องการขยายเนื้อที่ในโรงเรือนให้กว้างใหญ่ขึ้น และจะดี ในแง่ป้องกันฝนสาดเข้าในช่องจั่วของโรงเรือน

ภาพที่ 2.1 ตัวอย่าง โรงเรียนแบบต่าง ๆ

ที่มา : กรมปศุสัตว์ (2548 : 23)

4. วัสดุที่ใช้มุงหลังคา ขึ้นอยู่กับงบการลงทุน วัสดุที่ใช้ เช่น กระเบื้อง อะลูมิเนียม ลังกะสี แฝก และจาก เป็นต้น

5. ความสูงและความกว้างของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนสูงและกว้างจะมีส่วนช่วยให้โรงเรียนเย็นสบาย ถ้าเลี้ยงสุกรขุนมักจะสร้างคอกเป็น 2 แถว มีทางเดิน อยู่ตรงกลาง ขนาดของคอก ด้านหน้ากว้าง 4 เมตร ยาวไปด้านท้ายคอก 3.5 เมตร (ขังสุกรขุนคอกละ 8-10 ตัว) หลังคาจั่ว 2 ชั้น ครอบสูงประมาณ 8 เมตร ความยาวของโรงเรียนตามความเหมาะสม 20-100 เมตร

6. พื้นคอก โดยทั่วไปสร้างโรงเรียนเลี้ยงสุกรด้วยพื้นคอนกรีต ซึ่งจะประหยัดเงินลงทุน ยกเว้นถ้าจะสร้างโรงเรียนสุกรพ่อแม่พันธุ์ อาจจะเป็นพื้นสองชั้น หรือเรียกว่าพื้นสแลต (พื้นสแลตสำเร็จรูปเป็นแผ่นมีรูเป็นช่อง ๆ สำหรับให้น้ำไหลจากพื้นชั้นบนลงไปพื้นชั้นล่าง) ใช้งบลงทุนมาก แต่จะสะดวกในการ จัดการดูแลสุกรพ่อแม่พันธุ์ และแม่สุกรเลี้ยงลูก

7. ผนังคอก ทั่วๆ ไป มักใช้อิฐบล็อก เป็บน้ำ ลวดถัก ไม้ขนาด 1.5 นิ้ว x 3 นิ้ว ความสูงของผนังคอกจะสูงประมาณ 1 เมตร ถ้าเป็นสุกรพ่อแม่พันธุ์ควม สูง 1.2 เมตร

3. โครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง

เบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม (ม.ป.ป. : 1-3) ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินโครงการส่งเสริมการจ้างเลี้ยงสุกรขุนไว้ดังนี้

โครงการจ้างเลี้ยงสุกรขุน หมายถึง ความร่วมมือการจัดการเลี้ยงสุกรร่วมกัน โดยฝ่ายหนึ่งคือบริษัท ฯ ซึ่งเรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ทำสัญญาร่วมกับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ซึ่งเรียกว่า “ผู้รับจ้าง” โดยมีเงื่อนไขสัญญาในการเข้าร่วมโครงการ พอสังเขปดังนี้

ผู้รับจ้างเป็นเจ้าของโรงเรือนเลี้ยงสุกรขุนในสภาพที่แข็งแรง มั่นคง ถูกสุขลักษณะ และอุปกรณ์การเลี้ยงในสภาพที่ดี ใช้งานได้เพียงพอกับจำนวนสุกรขุนที่รับเลี้ยง โดยผู้รับจ้างเป็นผู้เลี้ยง และควบคุมการผลิต ตลอดจนจัดหาแรงงานภายในครอบครัว หรือลูกจ้างในการเลี้ยงสุกรขุนให้ได้ผลผลิตตามเกณฑ์ที่ผู้ว่าจ้างกำหนด

ผู้ว่าจ้างส่งมอบลูกสุกรขุนน้ำหนักระหว่าง 3-25 กิโลกรัม ให้ผู้รับจ้างเลี้ยงจนได้น้ำหนัก 90-120 กิโลกรัม/ตัว โดยผู้ว่าจ้างเป็นผู้กำหนดระยะเวลาของการเลี้ยง และ/หรือน้ำหนักของสุกรที่เลี้ยงในแต่ละรุ่น ลูกสุกรขุนที่ส่งให้เลี้ยงในแต่ละรุ่น ผู้รับจ้างจะต้องทำการเลี้ยงให้เป็นไปตามมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ว่าจ้างกำหนด

ผู้ว่าจ้างตกลงที่จะส่งมอบอาหารสุกรขุนเป็นงวด ๆ พร้อมทั้งยาฆ่าเชื้อ ยาปฏิชีวนะ และวัคซีนต่าง ๆ ให้แก่ผู้รับจ้างตามจำนวนที่เหมาะสมกับปริมาณของสุกรขุนที่ส่งมอบให้ในแต่ละรุ่น รวมทั้งการให้บริการทางด้านวิชาการเลี้ยงสุกรสมัยใหม่ตลอดระยะเวลาการเลี้ยง

ผู้ว่าจ้างเป็นผู้กำหนดจำนวนสุกรและระยะเวลาการเลี้ยงสุกรแต่ละรุ่น โดยจะแจ้งวันส่งมอบลูกสุกรขุน และวันจับสุกรขุนให้ผู้รับจ้างทราบล่วงหน้า และจะเป็นผู้จัดหาวัคซีนและรถขนส่ง โดยผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาแรงงานในการจับ ควบคุมนับจำนวน และชั่งน้ำหนัก ซึ่งจะทำต่อหน้าคู่สัญญาและลงนามในหลักฐานการชั่งน้ำหนักไว้ทุกครั้ง

หลักการและเหตุผล

ตามนโยบายของรัฐบาล ต้องการให้ภาครัฐและเอกชนเข้ามาช่วยพัฒนาและยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้สูงขึ้น โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีอาชีพและรายได้สม่ำเสมอตลอดปีเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว ทางบริษัท เบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือเบทาโกร จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรขุนซึ่งเป็นสุกรปลอดโรค ไม่มีสารตกค้างนำมาผลิตเนื้อหมูอนามัย สู้ผู้บริโภคตามนโยบายของรัฐบาลในจังหวัดนครสวรรค์ เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร พิจิตร โลก สุโขทัย และตาก

สำหรับโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรขุนบริษัท เบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด สำนักงานพิจิตร โลก เป็นโครงการร่วมทุนระหว่างบริษัท ฯ และสถาบันการเงินกับเกษตรกรที่เข้า

ร่วมโครงการ ซึ่งในการร่วมลงทุนทางด้านเกษตรกรรมจะต้องลงทุนในการสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง ส่วนบริษัท ฯ จะลงทุนด้านพันธุ์สัตว์ อาหาร ยา และดำเนินการด้านการตลาด

ทางบริษัท ฯ จะจัดนักวิชาการส่งเสริม ผู้เชี่ยวชาญเข้าไปช่วยเหลือ ให้ความรู้ ทักษะต่างๆ ตลอดจนการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อปิดภาวะความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น และเพื่อให้ได้สุกรขุนที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ ตลอดจนผู้บริโภครักจะได้อัตราสุกรขุนที่ปลอดโรคและปลอดสารตกค้าง

- ด้านการตลาด บริษัท ฯ จะส่งสุกรขุนที่มีคุณภาพเข้าโรงงานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อบริโภคภายในประเทศและต่างประเทศ

- ส่วนทางสถาบันการเงินให้สนับสนุนโครงการ ฯ โดยพิจารณาปล่อยเงินกู้ระยะยาวให้กับเกษตรกรที่จะใช้ในการลงทุน โดยมีหลักทรัพย์ของเกษตรกรที่เพียงพอในการค้ำประกันการกู้ยืม ซึ่งทางบริษัท ฯ จะทำการพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ ฯ ด้วยความรอบคอบ แล้วจึงจัดส่งรายชื่อเกษตรกรแต่ละรายให้สถาบันการเงินทราบ เพื่อจะได้สนับสนุนเป็นราย ๆ ไปตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมเกษตรกรที่ร่วมโครงการเลี้ยงสุกรขุน ให้มีอาชีพมั่นคงและรายได้สูงสม่ำเสมอตลอดปี
2. เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และทำงานใกล้บ้าน
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลในการลดปัญหาการว่างงาน เพิ่มคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ตลอดจนช่วยกระจายรายได้มาสู่พี่น้องเกษตรกร
4. เพื่อพัฒนาการเลี้ยงสุกรเป็นระบบเกษตรอุตสาหกรรมในอนาคต
5. เพื่อผลิตเนื้อหมูอนามัยที่มีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารตกค้าง และสารเร่งเนื้อแดง ผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ตามนโยบายของรัฐบาล
6. เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ และเทคนิคใหม่ๆ ในการเลี้ยงสุกร
7. เพื่อให้สถาบันการเงินได้มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกษตรกรมีอาชีพทางเกษตรและมีรายได้มั่นคงสม่ำเสมอตลอดปี

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. บริษัท ฯ

- 1.1 กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการตามโครงการ ฯ และคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ฯ โดยพิจารณาร่วมกับหน่วยงานสินเชื่อของสถาบันการเงิน

1.2 วางผังฟาร์มและออกแบบแปลนโรงเรือนมาตรฐานที่ใช้ในการเลี้ยงสุกรขุน รวมทั้งควบคุมการก่อสร้างโรงเรือนให้ได้มาตรฐาน

1.3 จัดหาแหล่งซื้ออุปกรณ์การเลี้ยงสุกรขุนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานให้แก่สมาชิกในโครงการ ฯ

1.4 ลงทุนในด้านเงินทุนหมุนเวียนทั้งหมดที่เกี่ยวกับพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ และวัคซีนป้องกันโรคระบาด โดยที่เกษตรกรไม่ต้องรับผิดชอบภาระเงินทุนหมุนเวียนดังกล่าวในระหว่างการดำเนินโครงการ ฯ

1.5 จัดเจ้าหน้าที่ออกไปแนะนำ ส่งเสริม บริการ ให้ความรู้ด้านการจัดการ ด้านวิชาการ การเลี้ยงสุกรขุน ตลอดจนนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเลี้ยงสุกร ไปแนะนำให้เกษตรกร ได้รับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการการผลิตอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิด โดยไม่คิดมูลค่าการบริการ

1.6 ควบคุมการเลี้ยงสุกรขุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

1.7 จ่ายเงินรายได้ของเกษตรกรตามระเบียบการจ่ายผลตอบแทนให้เกษตรกรในโครงการ ฯ

1.8 แนะนำการหาแหล่งเงินทุนโดยการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน โดยเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการติดต่อระหว่างเกษตรกรกับสถาบันการเงิน

2. เกษตรกร

2.1 มีที่ดินเป็นของตนเองขนาดเพียงพอและเหมาะสมในการก่อสร้าง ตลอดจนมีความพร้อมด้านแหล่งน้ำ ไฟฟ้า และถนน

2.2 ลงทุนก่อสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงสุกรขุน

2.3 จัดหาแรงงานที่มีประสิทธิภาพในการเลี้ยง และเหมาะสมกับจำนวนสุกร

2.4 ดูแลทรัพย์สินของบริษัทในเรื่องของบริษัท ฯ ในเรื่องของสต็อกสุกร อาหาร สัตว์ ยาสัตว์ และวัคซีนป้องกันโรคไม่ให้เกิดความชำรุดบกพร่อง สูญหาย หรือเสียหาย

2.5 ปฏิบัติตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัท ฯ ที่เข้าไปช่วยเหลือทางด้านวิชาการ

2.6 ไม่นำสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น มาเลี้ยงในบริเวณใกล้เคียงกับการเลี้ยงสุกรขุนของบริษัท ฯ เพื่อเป็นการป้องกันโรคระบาด

3. สถาบันการเงิน

3.1 พิจารณาเกษตรกรที่ทางบริษัท ฯ คัดเลือกเข้าโครงการ เพื่อปล่อยสินเชื่อเงินกู้ระยะยาวสำหรับการก่อสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงสุกรขุน

3.2 จัดส่งเจ้าหน้าที่สินเชื่อการเกษตร ในการติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร

3.3 ดำเนินการจัดสรรรายได้ของเกษตรกรที่ได้รับจากบริษัท ฯ เพื่อผ่อนผันชำระคืนอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามเป้าหมายแผนการคืนเงินลงทุน

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

4.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

นักวิชาการให้ความหมายของการยอมรับไว้ดังนี้

ชัยชาญ วงศ์สามัญ (2548: 34) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการทางการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และทักษะเกี่ยวกับการเกษตร และเคหะกิจของเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรและเยาวชนเกษตรกร เพื่อให้สามารถเพิ่มผลผลิต อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้ดีขึ้น

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2551: 72) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรหมายถึง การนำความรู้ วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติจนประสบ

บุญสม วราเอกศิริ (2539: 81) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่บุคคลเป้าหมาย เกษตรกร และครอบครัวเกษตรกร โดยเน้นการปฏิบัติจริง และเน้นถึงการช่วยเหลือให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเอง เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นทั้งทางด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม

พงษ์ศักดิ์ อังกลิษฐ์(2551: 201) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรหมายถึง กระบวนการการพัฒนาความรู้ของเกษตรกร จากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอดีกินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบทให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

4.2 ความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร

ชัยชาญ วงศ์สามัญ (2548: 35) กล่าวว่า

1. การส่งเสริมการเกษตร เป็นการให้การศึกษามุ่งเน้นในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การเกษตร พร้อมทั้งมีการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยการ

ผลิตอย่างชาญฉลาด ที่สอดคล้องกับสถานะและความต้องการของตลาด การอุตสาหกรรม อันจะเป็นการสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ

2. การส่งเสริมการเกษตรเป็นการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรที่เป็นชาวนา ไร่นา ผู้เลี้ยงปศุสัตว์และประมง ยุวเกษตรกร และแม่บ้านเกษตรกร ที่ทำการผลิตโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ทั้งในชุมชน ท้องถิ่นชนบท ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และเป็นการปรับปรุงของสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนและของประเทศให้ดีขึ้น

3. การส่งเสริมการเกษตรที่มีคุณภาพจะช่วยปรับปรุงและเสริมสร้างประสิทธิภาพและสมรรถภาพของเกษตรกรในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ การส่งเสริมที่ดีสามารถช่วยให้เกษตรกรเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ เพิ่มทักษะสมรรถภาพ ความสามารถ และประสิทธิภาพในการผลิตของเกษตรกร เป็นการสร้างแรงเสริม กระตุ้นเตือนให้เกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวตลอดไป

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์และสุรพล เศรษฐบุตร (2553: 3-15) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย และมีความสำคัญในมิติการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย ดังนี้

1. การส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญต่อเกษตรกรในการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้โดยการนำเอาวิทยาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาถ่ายทอด แนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรได้นำไปปฏิบัติ ซึ่งย่อมจะเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเกษตรให้ดียิ่งขึ้น

2. การส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญต่อประเทศชาติในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและในมิติการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยโดยเฉพาะในด้านการแก้ไขปัญหาหรือขจัดความยากจน และความอดอยาก หิวโหยของประชากร โดยให้ผลผลิตการเกษตรมีพอเพียงต่อความต้องการ ภายใต้ข้อจำกัดทั้งในด้านพื้นที่ทำการเกษตรที่ลดลง การลงทุนสูงขึ้น ปัญหาแรงงานเกษตรและราคาผลิตผลที่ไม่เป็นธรรม การส่งเสริมการเกษตรที่มีประสิทธิภาพจะเป็นส่วนสำคัญในอันที่จะทำให้การเกษตรของประเทศพัฒนาขึ้น

4.3 หลักการส่งเสริมการเกษตร

บุญสม วราเอกศิริ (2539: 37-41) กล่าวว่า หลักการ (Principle) เป็นหลักนำในการคิด และปฏิบัติขั้นพื้นฐาน ร่องลงมาจากปรัชญา (Philosophy) สำหรับการส่งเสริมการเกษตรที่น่าจะมีแนวโน้มว่าได้ผลดี และมีการพิสูจน์มาแล้วนั้น พอสรุปได้ดังนี้

1. หลักการส่งเสริมการเกษตร คือการบริการการศึกษา (Educational Service)
2. งานส่งเสริมเริ่มด้วยภาวะความเป็นจริงที่มีอยู่ของเกษตรกร (Based on or Starts From Conditions That Exist)
3. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยเน้นถึงความร่วมมือร่วมใจแบบอาสาสมัคร (Voluntary Participation)
4. วิธีการส่งเสริมยึดหลักประชาธิปไตย (Democratic Methods)
5. การส่งเสริมยึดหลักความต้องการของเกษตรกร (Based on Clients Interests and Needs)
6. มีโครงการและแผนปฏิบัติที่แน่นอน
7. ใช้ทรัพยากรทางวิชาการในท้องถิ่น (Use Local Academic Resources)
8. ดำเนินการสร้างและใช้ผู้นำท้องถิ่น (Develop and Use Local Leaders)
9. มีวิธีปฏิบัติที่ต่อเนื่อง
10. ปฏิบัติงานกับสมาชิกในครอบครัวเกษตรกรทุกคน
11. เกษตรกรเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเอง
12. ยึดหลักการวางแผนในระดับท้องถิ่น
13. การใช้ทีมงานของผู้ชำนาญการเฉพาะอย่าง (Team of Subject Matter Specialist)
14. การสร้างศรัทธาและทัศนคติที่ดี
15. การประเมินผล (Evaluation)
16. การดำเนินงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
17. การทราบและเข้าใจในนโยบายและแผนพัฒนาประเทศ

4.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์(2551: 223-232) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension Methods) เป็นกระบวนการของการนำความรู้ วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีการสอนหรือฝึกอบรม

วัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ความรู้และนำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

4.4.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล(Individual Method) ให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร โดยตรงเป็นรายบุคคล

(1) การเยี่ยมไร่นาและบ้านของเกษตรกร(Farmer and Home Visit) เจ้าหน้าที่ไปพบปะรับฟังปัญหาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรถึงฟาร์มหรือไร่ นา โดยจะเห็นสภาพความเป็นจริงของเกษตรกร

(2) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน(Office Calls) เกษตรกรมีความสนใจและเชื่อว่าเจ้าหน้าที่จะให้ข่าวสารหรือความรู้ได้

(3) การติดต่อทางโทรศัพท์(Telephone Calls) สามารถช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ลดเวลาและระยะทางการติดต่อ

(4) การติดต่อทางจดหมายส่วนตัว(Personal Letter) เขียนจดหมายเมื่อเกิดปัญหาและต้องการคำตอบ หรือเพื่อแจ้งข่าวสาร ติดตามผลการส่งเสริม

(5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ(Informal Contact) ได้พบเกษตรกรโดยบังเอิญ เพื่อพูดคุยซักถามปัญหา

2) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล(Group Method)

(1) การประชุมกลุ่ม(Group Meeting) ช่วยในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่างๆระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้เข้าประชุมได้มีโอกาสปรึกษาหารือกัน

(2) การฝึกอบรม(Training) ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้(Learning) หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์

(3) การสาธิต(Demonstration) ใช้การบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ผู้เรียนได้ฟังและได้เห็นไปพร้อมกัน การสาธิตแบ่งเป็น 2 แบบ

ก. การสาธิตวิธี(Method Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนเป็นลำดับไป

ข. การสาธิตผล(Result Demonstration) การแสดงเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าการปฏิบัติที่ได้ปรับปรุงหรือที่ได้มีการวิจัยค้นคว้า สามารถนำไปปฏิบัติได้ในท้องถิ่น

(4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่(Field Trip or Study Tour) มีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นซึ่งได้ทำสำเร็จแล้ว มีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่นให้ยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้น

3) การส่งเสริมแบบมวลชน(Mass Method) โดยสื่อสารมวลชนจะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม ใช้กับคนจำนวนมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง

(1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่(Printed Matter)

(2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์(poster)

(3) หนังสือพิมพ์ (Newspapers)

(4) วิทยุ (Radio)

(5) โทรทัศน์ (Television)

(6) ภาพยนตร์(Motion pictures)

(7) การจัดนิทรรศการ(Exhibition or Exposition)

4.4.2 วิธีการส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์

1) การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว มีข้อสมมุติว่าถ้าผู้รับการเปลี่ยนแปลงพบว่าเขาปฏิบัติได้ผลเป็นการง่ายที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอื่นๆ ภายหลัง

2) การส่งเสริม โดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลายๆเรื่องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ส่งเสริมให้ผลผลิตอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการปรับปรุงปัจจัยการผลิตหลายๆอย่างตามความจำเป็น

3) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน คำนิยามว่าฟาร์มและบ้านรวมกันเป็นหน่วยเดียว และคำนิยามว่าทำอะไรจึงจะทำให้ฟาร์มและบ้านเรือนในลักษณะที่ครอบคลุมที่รายได้สุทธิสูง

4) การส่งเสริม โดยการเลือกท้องที่ใดท้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมาย โดยการส่งเสริมเน้นเฉพาะพื้นที่ลักษณะของการผลิตและการเกษตรที่เฉพาะพื้นที่นั้น

4.4.3 วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์

1) การใช้ Change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง โดยถ่ายทอดแบบทั่วไปไม่เป็นที่รายวิชา หรือเฉพาะอย่าง

2) การใช้ทีมนักวิชาการ(Team approach) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเข้าไปในหมู่บ้านเป็นทีม

3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย (Interagency หรือ Cooperative approach) ร่วมกันทำงานพร้อมกันหรือประสานกันในการพัฒนาการเกษตร

4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน(Change Agent as Mass Media Approach) โดยการนำเอาสื่อมวลชนต่างๆ มาเป็นตัวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดของเกษตรกร

4.4.4 วิธีการส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ(Information Technology Oriented) วัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศจะเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอดและเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

4.4.5 วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (Communnity Oriented) การประสานงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะผสมผสานกันตามความต้องการและภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่าศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร โดยจัดให้เป็นศูนย์ของการเรียนรู้ของเกษตรกร ตลอดจนผู้สนใจในการพัฒนาเกษตรในลักษณะครบวงจร

4.5 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

สมจิต โยธะคงและเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ(2553:7) ได้สรุปรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรได้ดังนี้

1. รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร แบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม เป็นรูปแบบหรือรูปแบบแรกๆที่นำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย รูปแบบนี้จะมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ การฝึกอบรม โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรในหลักสูตรที่กำหนด และการเยี่ยมชม เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมชมเกษตรถึงไร่นาเป็นรายปี รูปแบบนี้ได้รับการปรับปรุงหลายครั้งโดยกรมส่งเสริมการเกษตร

2. รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร แบบการบริการเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว รูปแบบนี้เคยใช้มาแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษที่เรียกกันว่าบริการเบ็ดเสร็จ คือการที่เกษตรกรเข้ามารับบริการที่เดียวจะได้ทุกอย่างกลับไปเบ็ดเสร็จ รูปแบบนี้จะแฝงอยู่ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ทำการอยู่ตามตำบลทั่วประเทศ

3. รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร แบบการมีส่วนร่วม รูปแบบนี้กรมส่งเสริมการเกษตรนำมาใช้กับโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนา โดยการได้รับคำแนะนำจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ การมีส่วนร่วมเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติมากขึ้น ทำให้รู้จักการช่วยเหลือตัวเองมากขึ้น

4. รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร แบบการบูรณาการ เป็นรูปแบบที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาทางส่งเสริมที่ใช้เพียงรูปแบบเดียว แล้วมีข้อจำกัด เพราะการบูรณาการเป็นการทำสิ่งที่เห็นว่าบกพร่องให้เกิดความสมบูรณ์ รูปแบบนี้จะนำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรโดยการบูรณาการ

โครงการเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นระบบโซ่เครือข่ายหรือระบบวงจร ผลของการใช้รูปแบบนี้กับงานส่งเสริมการเกษตรทำให้ประหยัดคน งบประมาณ และการลดความขัดแย้ง

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมายของการยอมรับ กระบวนการยอมรับ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความหมายของการยอมรับ

นักวิชาการให้ความหมายของการยอมรับไว้ดังนี้

ปนัดดา อินทรารุช (2543: 30) ได้ให้ความเห็นว่า การยอมรับคือ กระบวนการที่บุคคลพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับรู้ เรียนรู้ หรือได้รับการแนะนำมา และในที่สุดก็รับเอาสิ่งนั้นๆ มาใช้หรือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ โดยระยะเวลาของกระบวนการนี้จะช้า หรือเร็วก็ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล และคุณลักษณะของสิ่งนั้น

ลิน พันธุ์พินิจ (2544: 230) กล่าวว่า การยอมรับเทคโนโลยีเป็นกระบวนการทางจิตของแต่ละบุคคล ซึ่งเริ่มตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารของเทคโนโลยี พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีนั้น

ทวีป บุตรโพธิ์ (2544: 18) กล่าวว่า การยอมรับเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในสมองโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นแรกที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่นั้นไปจนถึงขั้นยืนยันการตัดสินใจที่กระทำไปแล้วซึ่งนับเป็นการตัดสินใจแบบพิเศษ

วรเทพ รงค์เดชประทีป (2544: 29) กล่าวว่า การยอมรับ หมายถึง กระบวนการที่เริ่มตั้งแต่บุคคลหนึ่งได้รับทราบเกี่ยวกับสิ่งเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ จนกระทั่งเอาสิ่งนั้นไปปฏิบัติ

ชาอุชัย กาญจนพันธ์ (2544: 15) ให้ความเห็นว่า การยอมรับ หมายถึงการที่บุคคลยินยอมพร้อมใจรับบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ตนประสบพบเห็น หรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วยความเต็มใจพอใจเลื่อมใสและเชื่อถือโดยสามารถแสดงออกมาให้บุคคลอื่น ๆ ทราบได้ชัดเจนตามพฤติกรรมของบุคคล

5.2 กระบวนการยอมรับ

ชาอุชัย กาญจนพันธ์ (2544 :40) กล่าวว่า กระบวนการยอมรับ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการตัดสินใจจากการวินิจฉัย พบว่า การที่บุคคลจะรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติจะผ่านขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้ (awareness) เป็นขั้นแรกที่บุคคลเป้าหมายรับรู้สิ่งใหม่ ๆ จำเป็นต้องได้รับการกระตุ้น ซึ่งแนะนำจากนักส่งเสริม และการใช้สื่อทางไกลจะมีส่วนอย่างมากต่อการทำให้เกษตรกรเกิดการตื่นตัวด้วยตัวเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นสนใจ (interest) เป็นขั้นที่บุคคลเป้าหมายหรือเกษตรกรสนใจหาข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ โดยสอบถามจากผู้รู้ ซึ่งนักส่งเสริมจะมีบทบาทมากในขั้นนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผล (evaluation) เป็นขั้นตอนที่นักส่งเสริมจะต้องทำให้บุคคลเป้าหมายหรือเกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการนำความรู้ไปปฏิบัติแล้วก่อเกิดประโยชน์กับเขาอย่างเต็มที่

ขั้นที่ 4 ขั้นทดลองทำ (trial) เมื่อบุคคลเป้าหมายหรือเกษตรกรประเมินผลว่าดีแล้ว ก็จะตัดสินใจทดลองทำว่าผลที่ออกมาเป็นไปตามความคิดหรือไม่ โดยทดลองทำในพื้นที่ขนาดเล็ก

ขั้นที่ 5 ขั้นยอมรับนำไปปฏิบัติ (adoption) หลังจากบุคคลเป้าหมายหรือเกษตรกรได้ทดลองปฏิบัติดูและทราบผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว การยอมรับจะเกิดขึ้น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การยอมรับหมายถึงกระบวนการทางจิตใจของบุคคลที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งจากความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้บุคคลนั้นนำไปประพฤติและปฏิบัติตาม

5.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2538 : 148-151) ได้อธิบายการยอมรับนวัตกรรมของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคลจะมีมากน้อยหรือเร็วแค่ไหนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ควรมีความสามารถและมีกลยุทธ์ที่เหมาะสม คือ

1) มีความสามารถในการทำแผนปฏิบัติการ มีข้อมูลต้องการซื้อ (demand) กับ สัดส่วนความต้องการขาย (supply) ของผลผลิต มีความรู้ในนวัตกรรมนั้นอย่างแท้จริง มีความสามารถในการเลือกสื่อ และช่องทางเพื่อถ่ายทอดข่าวสาร มีการสนับสนุนด้านสินเชื่อ และการฝึกอบรม

2) มีความสามารถในการถ่ายทอดนวัตกรรมให้เหมาะสมกับความเป็นจริง

2. บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายจะมีองค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้เกิด การยอมรับ นวัตกรรมได้มากกว่า รวดเร็วกว่า ได้แก่

1) ปัจจัยพื้นฐานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานทาง เศรษฐกิจสังคม เช่น การศึกษา อายุ ขนาดที่ดินทำกิน รายได้ แหล่งน้ำที่ใช้ ความต้องการและความสนใจของบุคคล

2) การปฏิสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม ถ้าคนในสังคมมีการติดต่อกับภายนอกชุมชน ไม่ว่าจะทางตรงหรือผ่านทางสื่อจะทำให้รับรู้ความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของชุมชน เกิดการแพร่กระจายของนวัตกรรมเร็วขึ้น

สรุปได้ว่าการยอมรับ เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยผ่านขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรับรู้ ขั้นสนใจ ขั้นประเมินผล ขั้นทดลองทำ และขั้นยอมรับนำไปปฏิบัติ เมื่อบุคคลตัดสินใจยอมรับแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง

6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2542: 12) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า เป็นการนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมวิธีการทำงานที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

เสถียร เขยประทับ (ม.ป.ป.: 20) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่าเป็น ความคิดใหม่ การปฏิบัติใหม่หรือสิ่งใหม่ที่สมาชิกในระบบสังคมเห็นว่าหรือนี้ว่าเป็นของใหม่ คือ เป็นของใหม่ในลักษณะนามธรรม ไม่ใช่ลักษณะรูปธรรม

สรุปได้ว่า นวัตกรรม คือ แนวคิด การกระทำ หรือพฤติกรรมที่บุคคลมีส่วนร่วมและถือว่าเป็นสิ่งใหม่โดยมีการนำไปปฏิบัติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จากความหมายของนวัตกรรมที่ได้รวบรวมมานี้ ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า มาตรฐานพาร์มเลียงไก่เนื้อเป็นสิ่งใหม่และทำให้ระบบเดิมเปลี่ยนแปลงไป จึงถือได้ว่ามาตรฐานพาร์มเลียงไก่เนื้อเป็นนวัตกรรมในการศึกษาครั้งนี้

คุณลักษณะของนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ

เสถียร เขยประทับ (ม.ป.ป. : 21-22) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของนวัตกรรมที่จะช่วยให้เกิดการยอมรับเร็วหรือช้าไว้ดังนี้

1. ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Relative advantage) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรมดีกว่า มีประโยชน์มากกว่าความคิดเก่า สิ่งเก่า หรือวิธีปฏิบัติเก่าที่นวัตกรรมถูกนำมาใช้แทน สิ่งที่สำคัญคือ การที่บุคคลเห็นว่าหรือรู้สึก ว่า นวัตกรรมนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่า มีประโยชน์ต่อเขา ยิ่งบุคคลมีความรู้สึก ว่า นวัตกรรมนั้นมีความค่า มีประโยชน์มากเพียงไร โอกาสที่นวัตกรรมจะถูกยอมรับก็ยิ่งมีมากขึ้นเพียงนั้น

2. ความเข้ากันได้ หรือไปด้วยกันได้ (Compatibility) คือ การที่ผู้ยอมรับนวัตกรรม มีความรู้สึกหรือคิดว่า นวัตกรรมนั้น ไปด้วยกันได้กับค่านิยมของสังคมประสพการณ์ในอดีต ตลอดจน

ความต้องการของผู้รับความคิดใหม่ วิธีปฏิบัติใหม่ หากสิ่งใหม่ที่เข้ากับค่านิยมหรือบรรทัดฐานของสังคมในปัจจุบันไม่ได้ จะไม่ถูกยอมรับในเวลาที่รวดเร็วเหมือนนวัตกรรมที่เข้ากันได้กับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งจะต้องมีการยอมรับระบบค่านิยมใหม่เสียก่อน ก่อนที่จะมีการยอมรับนวัตกรรม

3. ความซับซ้อนหรือความยุ่งยาก (Complexity) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรมนั้นเห็นว่าหรือรู้ว่านวัตกรรมนั้นยากแก่การเข้าใจและยากแก่การนำไปใช้ นวัตกรรมบางอย่างเป็นเรื่องที่สามารถเข้าใจได้ทันทีบางอย่างก็ยุ่งยากซับซ้อน ยากแก่การเข้าใจและต้องใช้เวลาอันนานจึงจะยอมรับนวัตกรรมนั้น นวัตกรรมซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจเล็กน้อย เพื่อที่จะสามารถใช้มันได้ จะถูกยอมรับไปใช้ได้รวดเร็วกว่านวัตกรรมซึ่งกว่าจะใช้มันได้ ผู้ใช้ต้องพัฒนาความชำนาญหรือความเข้าใจที่ลึกซึ้งเสียก่อน

4. ความสามารถในการนำไปทดลองใช้ (Trial ability) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรม สามารถนำนวัตกรรมนั้นไปทดลองใช้ในปริมาณน้อยๆ ได้ นวัตกรรมใดซึ่งสามารถถูกแบ่งออกเป็นส่วนๆ เพื่อนำไปทดลองใช้ในปริมาณจำกัดได้ จะถูกยอมรับได้รวดเร็วกว่านวัตกรรมซึ่งไม่สามารถแบ่งออกเป็นส่วนน้อยๆ ได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้รับรู้สึกว่าการทดลองเพียงเล็กน้อย ถ้าสามารถแบ่งนวัตกรรมออกเป็นหน่วยย่อยได้ เพื่อนำไปทดลองใช้ดูก่อนว่ามีผลดีหรือผลเสียแค่ไหน

5. ความสามารถสังเกตได้ (Observability) คือ การที่ผลของนวัตกรรมเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้โดยสมาชิกภายในระบบสังคม ยิ่งสมาชิกในระบบสังคมสามารถมองเห็นผลของนวัตกรรมได้ง่ายเพียงใด นวัตกรรมนั้นย่อมถูกยอมรับได้ง่ายเพียงนั้น

ดังนั้นการยอมรับนวัตกรรมจึงหมายถึง การที่บุคคลได้ศึกษาดูแล้วว่านวัตกรรมที่เป็นของใหม่ที่น่ามาปรับใช้ในองค์การแล้วเกิดประโยชน์ โดยการยอมรับจะมากน้อยหรือนานแค่ไหน ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของนวัตกรรม

การต่อต้านการยอมรับนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง

สาลี ทองทิว (2542: 17) ได้กล่าวว่า การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากนวัตกรรมนั้น เป็นเพราะบุคคลต้องการป้องกันการถูกรบกวน และเพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ดั้งเดิมของตน ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าลักษณะความเป็นไปต่างๆ และบทบาทของตนในสังคมมีความ สัมพันธ์เชื่อมโยงกันเหมาะสมดีแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง เพราะผลจากการที่ผู้ใช้นั้นไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนหรือการสร้างนวัตกรรมนั้นๆ

ลักษณะของผู้ต่อต้านมักปรากฏให้เห็นดังนี้

1. วัตถุประสงค์การเปลี่ยนแปลง สามารถชี้เห็นอันตรายจากการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปอย่างเต็มรูปแบบ

2. วัตถุประสงค์แสดงพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ที่ทำลายเอกลักษณ์ดั้งเดิมในระบบงาน

3. โกรธเคืองง่ายถ้าผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่เข้าใจเหตุการณ์ต่อต้านของตนหรือไม่รับรู้ในค่านิยมของตน

สกาวเดือน ปธนสมิทธิ์ (2540: 34-36) ได้กล่าวว่า บุคคลจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเพราะเหตุผลที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์จะยอมรับสถานการณ์ใหม่ๆ หากไม่สร้างความยากลำบากให้ตนจนเกินไป แล้วจะค่อยปรับตัวเข้ากับสถานการณ์นั้นจนคุ้นเคย แต่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงใหม่เพราะคิดว่าเป็นสาเหตุของความไม่สะดวกสบายหลายๆ อย่าง ตั้งแต่การที่จะต้องเรียนรู้ การจัดหาสิ่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น

2. ความหวาดกลัวที่นึกคิดเอาเอง เนื่องจากมนุษย์มักแสดงพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญแก่ตนเอง จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเฉพาะที่ตนเข้าใจและเชื่อมั่นว่าตนจะได้รับผลประโยชน์ กลัวผลกระทบจะเกิดขึ้นซึ่งอาจเป็นเพราะ

- 1) กลัวความไม่รู้
- 2) กลัวความมั่นคงในการทำงานลดลง
- 3) กลัวความยากลำบากและการสูญเสียทางเศรษฐกิจ
- 4) กลัวสถานภาพการทำงานตกต่ำ
- 5) กลัวความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในที่ทำงานจะเปลี่ยนไป

สาเหตุดังกล่าวนำมาซึ่งความต่อต้าน 3 ลักษณะ คือ

1. ต่อต้านโดยตรงและเปิดเผย โดยแสดงความก้าวร้าวในทันทีทันใด เช่น แสดงความคับข้องใจ ทำงานให้ช้าลงอย่างจงใจทำลายวัสดุอุปกรณ์หรือชิ้นส่วนที่เกี่ยวข้อง แกล้งทำลายอุปกรณ์ใหม่ๆ ให้ใช้การไม่ได้

2. ต่อต้านทางอ้อมและซ่อนเร้น เป็นอาการต่อต้านภายในไม่เปิดเผย เช่น แกล้งขอข้อมูลที่ไม่จำเป็น ถ่วงเวลา ปล่อยข่าวลือในทางเสียหาย ทำตามเฉพาะที่สั่งการแม้รู้ว่างานบางอย่างต้องทำอย่างต่อเนื่อง

3. เพิกเฉยและถอนตัว เป็นการต่อต้านโดยไม่เอาตนเข้าไปเกี่ยวข้องในทางใดๆ กับการเปลี่ยนแปลงนั้นโดยการถอนตัว คือเฉยเมย ขวัญและกำลังใจถดถอย ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวไม่ได้สร้างความพึงพอใจใดๆ ให้แก่ตน แต่กลับจะนำความคับแค้นใจมาสู่ตนเองมากขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงได้เสนอแนวทางแก้ไขไว้ 5 ลักษณะ คือ

1) สร้างเสริมทัศนคติที่ถูกต้อง โดยชี้แจงให้เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เห็นว่าจะเป็นการนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้รับ มีการดำเนินงานร่วมกันให้เห็นผลอย่างจริงจังและใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติตามแผนนวัตกรรมนั้น

2) ใช้การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือ โดยแจ้งข่าวสารการเปลี่ยนแปลงให้ได้ทราบทุกระยะอย่างทันเหตุการณ์ เป็นการขจัดข่าวลือ โดยอธิบายเหตุผลอย่างระมัดระวัง

3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามแนวทางนวัตกรรมที่เผยแพร่ พยายามสร้างความเข้าใจแจ่มชัด และแสดงทัศนคติในทางบวก ต่อนวัตกรรมนั้นให้เห็นอยู่เสมอ

4) ให้ผู้ใช้ได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งเพื่อให้ได้ทราบความรู้สึก ความรู้ความสามารถของผู้ใช้และข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

5) ให้รางวัลเพื่อทราบความรู้สึกยอมรับ โดยแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเป็นผลดีต่อผู้ใช้ เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

สกาวเดือน ปธนสมิทธิ์ (2540: 36-37) ได้ยกเอาสาเหตุของการต่อต้านนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงมาอธิบายไว้ โดยชี้ให้เห็นว่าการต่อต้านดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ในระดับตัวบุคคลและกลุ่มคนในสังคม คือการต่อต้านในระดับตัวบุคคล เกิดขึ้นได้เพราะ

1. ความต้องการธำรงรักษาสถานภาพสังคมของตน
2. ความเคยชินกับสิ่งเดิม
3. ความถือตนเป็นหนึ่ง
4. การเลือกหรือผูกขาดการรับรู้
5. การถืออิสระและความสะดวกสบาย
6. ความคลางแคลงใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น
7. หวาดกลัวความไม่มั่นคงและสถานภาพการทำงานถดถอย

การต่อต้านกลุ่มคนในสังคมเกิดขึ้นจากสาเหตุ ดังนี้

1. การยอมรับและถือสิ่งเดิมเป็นปัทธาน
2. การยอมรับวัฒนธรรมที่สืบเนื่องในระบบสังคม
3. ความสนใจแบบผูกขาดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
4. การยึดมั่นในสิ่งเคารพสักการะ ถือว่าจะละเมิดมิได้
5. การปฏิเสธบุคคลภายนอก

7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เรือนขวัญ จันท์เทียนบุญ (2552: 74-78) ศึกษาการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยจำนวน 122 ราย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกันมากที่สุด ส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และเคยฝึกอบรมศึกษาดูงานด้านสุกร เกษตรกรมีทัศนคติในระดับที่เห็นด้วยต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม เกษตรกรมีการใช้มาตรฐานฟาร์มในระดับที่น้อย ประเด็นที่เกษตรกรมีการปฏิบัติตามมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ระบบบันทึกข้อมูล และประเด็นที่เกษตรกรมีการปฏิบัติตามมาตรฐานมากที่สุดคือ ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาต่อการจัดทำมาตรฐานฟาร์มอยู่ในระดับมาก และเกษตรกรมีข้อเสนอแนะต่อการใช้มาตรฐานฟาร์มที่สำคัญคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้คำแนะนำช่วยเหลือ เยี่ยมเยียนเกษตรกร ถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้มาตรฐานฟาร์ม และให้ความช่วยเหลือในเรื่องของแหล่งเงินทุน

อมรเทพ งามสมบัติ (2553: 57-61) ศึกษาการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในโครงการจ้างเลี้ยงสุกรจังหวัดลพบุรีและนครสวรรค์ โดยศึกษาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรโครงการจ้างเลี้ยงสุกรจังหวัดลพบุรีและนครสวรรค์ จำนวน 100 ราย ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรเลี้ยงสุกรเพียงอย่างเดียว ใช้แหล่งเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ทั่วไปในการลงทุน ในด้านการจัดการฟาร์มเลี้ยงสุกร ฟาร์มเลี้ยงสุกรมีเนื้อที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม มีการจัดแบ่งเนื้อที่เป็นสัดส่วนชัดเจน และครบถ้วน ลักษณะของโรงเรือนเป็นระบบปิดทั้งหมด ขนาดเหมาะสมกับจำนวนสุกร มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน มีระบบการเข้า-ออกที่เดียวพร้อมกัน มีการพักโรงเรือนและฆ่าเชื้อโรค การจัดการฟาร์มสุกรให้ได้มาตรฐานด้านต่าง ๆ ยกเว้น การจัดการระบบบำบัดของเสีย ปัญหาด้านเงินทุนเป็นปัจจัยหลักในการปรับปรุงฟาร์มสุกรให้ได้มาตรฐาน และควรมีการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้เรื่องมาตรฐานการเลี้ยงสุกรให้มากขึ้น

สาธิต จังพานิช (2551: 72-76) ศึกษาการเลี้ยงสุกรขุนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาจากเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสุกรขุน จำนวน 93 ราย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงสุกรขุนเป็นชาย อายุเฉลี่ย 48.75 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงสุกรจากบริษัทเอกชน มีระยะเวลาเลี้ยงมาแล้วเฉลี่ย 18.45 ปี เฉลี่ยเกษตรกรเลี้ยงสุกร 2,331.51 ตัว โดยใช้เงินทุนตนเองและประกอบอาชีพอื่น การปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มส่วนใหญ่ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม ปัญหาและแนวทางการแก้ไขของฟาร์มเกษตรกรส่วนใหญ่ส่วนใหญ่ ประสบปัญหาลูกสุกรไม่แข็งแรงแก้ไขโดยผสมยาคุมในอาหาร สภาพอากาศในโรงเรือน

ร้อนแก้ไขโดยการอาบน้ำให้สุกร แฝงความเย็นอุดตันแก้ไขโดยการเปลี่ยนหรือล้างแฝงความเย็น ต้องการการส่งเสริมให้รัฐปรับปรุงสายพันธุ์ให้ตรงความต้องการของตลาด ให้รัฐสนับสนุนเงินทุน ในการสร้างโรงเรือน ให้รัฐควบคุมราคาวัตถุดิบไม่ให้สูงเกินไป ให้มีวัคซีนเพียงพอ ให้รัฐขยายตลาด ต่างประเทศ

เบญจพล กระจยอม (2549: 53-55) ศึกษาการจัดการการผลิตและการตลาดของการเลี้ยง สุกรในอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและ สังคมของเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 41.66 ปี สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา อยู่ใน สถานภาพสมรสเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 7.36 ปี อาชีพหลักทำนา อาชีพรองเลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ใช้แรงงาน จำนวน 2 คน ด้านการสุขภาพและป้องกันโรคฟาร์มเกษตรกรเคยเป็นโรคระบาดคิดเป็นร้อยละ 73.33 ส่วนใหญ่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรค จัดการกับสุกรที่ป่วยโดยการซื้อยามารักษาเอง ด้าน สิ่งแวดล้อมพบว่าส่วนใหญ่ปล่อยของเสียไปตามธรรมชาติ ปัญหาการผลิตและการตลาดส่วนใหญ่ พบว่า ลูกสุกรพันธุ์ดีหายาก และการถูกกดราคาด้านรูปร่างและคุณภาพของสุกร

ระพีพร แพงไพบรี (2545: 37-40) ศึกษาสภาพการเลี้ยงสุกรและสมรรถภาพการสืบพันธุ์ ของแม่สุกรลูกผสมสองสายเลือดในจังหวัดราชบุรี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างฟาร์มขนาดย่อมและ ฟาร์มขนาดใหญ่ในจังหวัดราชบุรีจำนวน 94 ฟาร์ม ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศ ชาย มีอายุเฉลี่ยในฟาร์มขนาดย่อม 44 ปี ฟาร์มขนาดใหญ่ 47 ปี ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาถึง มัธยมศึกษา และไม่มีอาชีพรอง มีสถานภาพสมรส มีการจ้างแรงงานระหว่าง 1-5 คน ผู้เลี้ยงสุกร ฟาร์มขนาดย่อมและขนาดใหญ่มีประสบการณ์เฉลี่ย 7.29 และ 14.33 ปีตามลำดับ การจัดการมูล สุกรส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงสุกรจะรวบรวมมูลสุกรตากแห้งขายเพื่อเป็นรายได้ ผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ขาย ซากสุกรเพื่อการบริโภค บำบัดน้ำเสียโดยวิธีทางชีวภาพแล้วนำกลับมาใช้อีกครั้ง ผู้เลี้ยงสุกรใน ฟาร์มทั้งสองขนาดมีการบำบัดกลิ่นโดยวิธีทางจุลินทรีย์ ปัญหาที่พบคือราคาลูกสุกรมีความ แปรปรวนสูง

สุเวศ แก้วอ่อน (2549: 92-94) ศึกษาสภาพและปัญหาการเลี้ยงสุกรเชิงธุรกิจ ในเขต อำเภอลำดวน อำเภอกุดชุม และอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยง สุกรจำนวน 143 คน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดย่อม ทำฟาร์มมาแล้ว 1-10 ปี มี รายได้จากการทำฟาร์มตั้งแต่ 10,000-100,000 บาท ไม่มีคนงาน สมาชิกในครัวเรือนเป็นผู้เลี้ยง ส่วน ใหญ่ใช้วัคซีนป้องกันโรค กำจัดมูลสุกรด้วยการตากแดดและเลี้ยงปลา เกษตรกรเคยและไม่เคย อบรมการเลี้ยงสุกรใกล้เคียงกัน ไม่เคยประสบปัญหาการระบาดของโรค แต่ประสบปัญหาการ จำหน่ายผลผลิตและการจัดการเงินทุน สภาพการจัดการฟาร์มสุกรภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยฟาร์มสามารถใช้แรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้น้ำในฟาร์มอย่างเหมาะสม และใช้อาหารเลี้ยง

สุกรอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาในการจัดการฟาร์มสุกรในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ปัญหาที่พบบ่อยมากที่สุดคือการจัดการระบบบัญชีฟาร์ม ระบบการบันทึกข้อมูล และการควบคุมเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาสกร เหมือนสังข์ (2542: 166-179) ศึกษาปัญหาและความต้องการในการผลิตสุกรของผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยในจังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย ผลการวิจัยพบว่าลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยร้อยละ 74.7 เป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 46.2 ปี และร้อยละ 78.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 84.0 มีอาชีพหลักทำนา มีรายได้รวมทั้งหมดต่อปีเฉลี่ย 59,290.7 บาท มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 23,166.7 บาท สภาพการเลี้ยงสุกรทั่วไปพบว่าผู้เลี้ยงสุกรมีประสบการณ์เฉลี่ย 3-5 ปี มีแรงงานเฉลี่ย 1 คน มีรายได้จากการขายสุกร 16,921.3 บาท โรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกรร้อยละ 90.6 มีโรงเรือนแยกเป็นสัดส่วน แต่อยู่ในบริเวณบ้าน การสุขาภิบาลและป้องกันโรค ร้อยละ 94.0 มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสุกร ปัญหาในการผลิตสุกรพบว่ามีปัญหาในระดับมากด้านพันธุ์สุกร อาหารและการให้อาหาร การตลาด ถูกกดราคา ด้านรูปร่างและคุณภาพของสุกร ขาดแคลนแหล่งจำหน่ายสุกรมีชีวิต ราคาขายต่ำไม่คุ้มทุน ด้านการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรในเรื่องสื่อในการส่งเสริม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาคือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกร เกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก ในพื้นที่ 6 จังหวัด คือ นครสวรรค์ พิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย และเพชรบูรณ์ เนื่องจากประชากรที่ศึกษามีจำนวนไม่มากจึงศึกษาประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดจำนวน 59 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่สร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์เกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกร เกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลของเกษตรกร ด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ การเปิดรับข่าวสาร ประสบการณ์ การฝึกอบรม การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ ด้านเศรษฐกิจ จำนวนแรงงาน รายได้ รายได้จากการเลี้ยงสุกรขุน ขนาดฟาร์ม

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์ม ได้แก่ องค์ประกอบของฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มสุกร

2.2 วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

2.2.1 **ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง** โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์การวิจัย

2.2.2 **สร้างแบบสัมภาษณ์** ซึ่งประกอบไปด้วยคำถาม คำตอบที่ให้เลือกและส่วนที่ให้เสนอแนะแสดงความคิดเห็น เพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้าง ปรึกษาคณะอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา แล้วแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2.2.3 **ทดสอบเครื่องมือ** กับเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรขุนในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 10 รายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมในบางประเด็น เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสอดคล้องและถูกต้องมากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลจริงกับประชากรต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประสานงานกับนักวิชาการส่งเสริมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกร เกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์รายชื่อและที่อยู่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

3.2 จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์

3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์

3.4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาในการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มในด้านต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของปัญหา และนำเสนอโดยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ตามระดับของปัญหา มาก ปานกลาง น้อย และไม่มีปัญหา โดยนำมาเทียบค่าเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน

ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	หมายถึง	มีปัญหปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	หมายถึง	มีปัญหามาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการเลี้ยงดูของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและ เศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงดูตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและ เศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับ การศึกษา และอาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตาราง ที่ 4.1 และ 4.2

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

		N = 59	
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		44	74.6
หญิง		15	25.4
อายุ (ปี)			
40 หรือน้อยกว่า		29	49.1
41-50		21	35.6
51-60		8	13.6
61 ปี หรือมากกว่า		1	1.7
ค่าต่ำสุด	= 32	ค่าสูงสุด	= 67
ค่าเฉลี่ย	= 42.25	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	= 7.512

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 59

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส		
สมรส	52	88.1
โสด	6	10.2
หม้าย	1	1.7
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	23	39.0
ประถมศึกษา	14	23.7
ปริญญาตรี	12	20.3
ปวช. ปวส. ปวท.	9	15.3
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	1.7

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก เรื่อง เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

1.1.1 เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 74.6 เป็นเพศชาย และร้อยละ 25.4 เป็นเพศหญิง

1.1.2 อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 49.2 มีอายุ 40 ปีหรือน้อยกว่า รองลงมาร้อยละ 35.6 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 3.6 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี และมีเพียงร้อยละ 1.7 ที่มีอายุ 61 ปีหรือมากกว่า โดยมีอายุต่ำสุด 32 ปี สูงสุด 67 ปี และมีอายุเฉลี่ย 42.25 ปี

1.1.3 สถานภาพการสมรส พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.1 สมรสแล้ว รองลงมาร้อยละ 10.2 เป็นโสด และร้อยละ 1.7 เป็นหม้าย

1.1.4 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.0 จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา รองลงมา มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 23.7 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 20.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และร้อยละ 15.3 จบการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. ปวท. มีเพียงร้อยละ 1.7 ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ

ตารางที่ 4.2 อาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร

N = 59

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
อาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่ประกอบอาชีพอื่น	24	40.7
ทำนา	14	23.7
ทำไร่	10	16.9
รับจ้าง	7	11.9
รับราชการ	5	8.5
ทำสวน	2	3.4
ค้าขาย	2	3.4

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก เรื่องอาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร ปรากฏผลดังนี้

1.1.5 อาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร ซึ่งตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.3 ประกอบอาชีพอื่นนอกจากการเลี้ยงสุกร และร้อยละ 40.7 เกษตรกรเลี้ยงสุกรเพียงอย่างเดียว โดยเกษตรกรที่ประกอบอาชีพอื่นร้อยละ 23.7 ทำนา รองลงมาร้อยละ 16.9 ทำไร่ ร้อยละ 11.9 รับจ้าง ร้อยละ 8.5 รับราชการ มีเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้นที่ประกอบอาชีพทำสวนและค้าขาย

1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร ได้แก่ การได้รับข่าวสาร ประสบการณ์ การฝึกอบรม และการได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.3 , 4.4 และ 4.5

ตารางที่ 4.3 การได้รับข่าวสารของเกษตรกร

N = 59

สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การได้รับข้อมูลข่าวสาร		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เจ้าหน้าที่ของบริษัท	59	100.0
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	54	91.5
เพื่อนเกษตรกร	47	79.7
โทรทัศน์	16	27.1
เอกสาร / วารสาร	6	10.2
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	5	8.5
หนังสือพิมพ์	1	1.7
วิทยุ	1	1.7

จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก เรื่องการได้รับข่าวสารของเกษตรกร ปรากฏผลดังนี้

1.2.1 การได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่าเกษตรกรทั้งหมดได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรจากเจ้าหน้าที่ของบริษัท รองลงมาร้อยละ 91.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 79.7 จากเพื่อนเกษตรกร ร้อยละ 27.1 จากโทรทัศน์ ร้อยละ 10.2 จากเอกสาร/วารสาร ร้อยละ 8.5 จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีเพียงร้อยละ 1.7 เท่านั้นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์และวิทยุ

ตารางที่ 4.4 ประสิทธิภาพการเลี้ยงสุกรและการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมของเกษตรกร

N = 59

สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประสิทธิภาพการเลี้ยงสุกร (ปี)		
1-3	29	49.1
4-6	18	30.5
7-9	3	5.1
10 หรือมากกว่า	9	15.3
ประสิทธิภาพต่ำสุด = 1	ประสิทธิภาพสูงสุด = 21	
ประสิทธิภาพเฉลี่ย = 4.64	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.782	
การศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม (ครั้ง)		
1	18	30.5
2	34	57.6
3	5	8.5
4	2	3.4
ค่าต่ำสุด = 1	ค่าสูงสุด = 4	
ค่าเฉลี่ย = 1.85	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.715	

จากตารางที่ 4.4 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเมทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก เรื่อง ประสิทธิภาพการเลี้ยงสุกรและการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม ปรากฏผลดังนี้

1.2.2 ประสิทธิภาพ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 49.2 มีประสิทธิภาพการเลี้ยงสุกร 1-3 ปี รองลงมาร้อยละ 30.5 มีประสิทธิภาพ 4-6 ปี ร้อยละ 15.3 มีประสิทธิภาพ 10 ปีหรือมากกว่า มีเพียงร้อยละ 5.1 ที่มีประสิทธิภาพ 7-9 ปี โดยประสิทธิภาพต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 21 ปี และประสิทธิภาพเฉลี่ย 4.64 ปี

1.2.3 การศึกษาดูงาน/การฝึกอบรม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 57.6 ได้ผ่านการศึกษาดูงานหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรมาแล้ว 2 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 30.5 ผ่านการศึกษาดูงานหรือฝึกอบรม 1 ครั้ง ร้อยละ 8.5 ผ่านการศึกษาดูงานหรือฝึกอบรม 3 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 3.4 ผ่านการศึกษาดูงานหรือฝึกอบรม 4 ครั้ง โดยการศึกษาดูงาน/การฝึกอบรม ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 4 ครั้ง และการศึกษาดูงาน/การฝึกอบรม เฉลี่ย 1.85 ครั้ง

ตารางที่ 4.5 การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่

N = 59

สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของ		
รัฐบาล (ครั้ง/ปี)		
ไม่เคยได้รับ	3	5.1
เคยได้รับ	56	94.9
1	37	66.0
2	16	28.6
3	3	5.4
ค่าต่ำสุด = 1	ค่าสูงสุด = 3	
ค่าเฉลี่ย = 1.39	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.593	
การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของ		
บริษัท (ครั้ง/ปี)		
2	13	22.0
3	7	11.9
4	38	64.4
6	1	1.7
ค่าต่ำสุด = 2	ค่าสูงสุด = 6	
ค่าเฉลี่ย = 3.47	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.897	

จากตารางที่ 4.5 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก เรื่อง การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ปรากฏผลดังนี้

1.2.4 การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 94.9 ได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล และร้อยละ 5.1 ไม่ได้รับการส่งเสริม โดยเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมร้อยละ 66.0 ได้รับการส่งเสริมปีละ 1 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 28.6 ได้รับการส่งเสริมปีละ 2 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 5.4 ที่ได้รับการส่งเสริมปีละ 3 ครั้ง โดยการได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 4 ครั้ง และได้รับการส่งเสริม เฉลี่ย 1.85 ครั้ง

1.2.5 การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของบริษัท พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 64.4 ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทปีละ 4 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 22.0 ได้รับการส่งเสริมปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 11.9 ได้รับการส่งเสริมปีละ 3 ครั้ง มีเพียง ร้อยละ 1.7 ที่ได้รับการส่งเสริมปีละ 6 ครั้ง

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนสุกร จำนวนแรงงาน รายได้รวม รายได้จากการเลี้ยงสุกรขุน และภาระหนี้สิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

N = 59		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนสุกร (ตัว)		
1,000 หรือน้อยกว่า	32	54.2
1,001-2,000	20	33.9
2,001-3,000	6	10.2
3,000 หรือมากกว่า	1	1.7
ค่าต่ำสุด = 500	ค่าสูงสุด = 4,800	
ค่าเฉลี่ย = 1,153.39	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 714.738	
จำนวนแรงงาน (คน)		
1-2	37	62.6
3-4	16	27.2
5-6	5	8.5
7 หรือมากกว่า	1	1.7
ค่าต่ำสุด = 1	ค่าสูงสุด = 8	
ค่าเฉลี่ย = 2.75	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.492	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N = 59		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้รวมของครอบครัวนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร (บาท/ต่อปี)		
ไม่มีรายได้	24	40.7
มีรายได้	35	59.3
100,000 หรือน้อยกว่า	23	65.6
100,001-300,000	8	22.8
300,001-500,000	1	2.9
500,001 หรือมากกว่า	3	8.7
ค่าต่ำสุด = 30,000	ค่าสูงสุด = 1,500,000	
ค่าเฉลี่ย = 194,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 306,200	
รายได้จากการเลี้ยงสุกรขุน (ต่อปี)		
500,000 หรือน้อยกว่า	2	3.4
500,001-1,000,000	36	61.0
1,000,001-1,500,000	14	23.7
1,500,001-2,000,000	5	8.5
2,000,001 หรือมากกว่า	2	3.4
ค่าต่ำสุด = 400,000	ค่าสูงสุด = 2,200,000	
ค่าเฉลี่ย = 935,694	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 452,825	
ภาระหนี้สิน		
มี	50	84.7
ไม่มี	9	15.3

จากตารางที่ 4.6 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก ปรากฏผลดังนี้

1.3.1 จำนวนสุกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 54.2 เลี้ยงสุกรขุนจำนวน 1,000 ตัว หรือน้อยกว่า รองลงมาร้อยละ 33.9 เลี้ยงสุกรขุนจำนวน 1,001-2,000 ตัว ร้อยละ 10.2 เลี้ยง

สุกรขุนจำนวน 2,001-3,000 ตัว มีเพียงร้อยละ 1.7 ที่เลี้ยงสุกรขุนจำนวน 3,000 ตัว หรือมากกว่า โดยเกษตรกรเลี้ยงสุกรขุนจำนวนต่ำสุด 500 ตัว สูงสุด 4,800 ตัว และจำนวนสุกรเฉลี่ย 1,153.39 ตัว

1.3.2 จำนวนแรงงาน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 62.7 มีแรงงานจำนวน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 27.2 มีแรงงานจำนวน 3-4 คน ร้อยละ 8.5 มีแรงงานจำนวน 5-6 คน มีเพียงร้อยละ 1.7 ที่มีแรงงาน 7 คนหรือมากกว่า โดยเกษตรกรมีแรงงานจำนวนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน และจำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.75 คน

1.3.3 รายได้รวมของครอบครัวนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกรต่อปี พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.3 มีรายได้อื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร และร้อยละ 40.7 ไม่มีรายได้อื่น โดยเกษตรกรที่มีรายได้ร้อยละ 65.6 มีรายได้ 100,000 บาทหรือน้อยกว่า รองลงมา ร้อยละ 22.8 มีรายได้ 100,001-300,000 บาท ร้อยละ 8.7 มีรายได้ 300,001-500,000 บาท หรือมากกว่า มีเพียงร้อยละ 2.9 ที่มีรายได้ 500,001-1,000,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ย 115,000 บาท

1.3.4 รายได้จากการเลี้ยงสุกรขุน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 61.0 มีรายได้จากการเลี้ยงสุกร 500,001-1,000,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 23.7 มีรายได้ 100,001-500,000 บาท ร้อยละ 8.5 มีรายได้ 1,500,001-2,000,000 บาท มีเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้น ที่มีรายได้ 500,000 บาทหรือน้อยกว่า และ 2,000,001 บาทหรือมากกว่า โดยมีรายได้เฉลี่ย 935,694.92 บาท

1.3.5 ภาระหนี้สิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 84.7 มีหนี้สิน และร้อยละ 15.3 ไม่มีหนี้สิน

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร

2.1 องค์ประกอบของฟาร์ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.4 ตารางที่ 4.7 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : องค์ประกอบของฟาร์ม

หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
N = 59		
ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม		
อยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก	59	100.0
สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค	59	100.0
อยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์	49	83.1
อยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี	59	100.0
เป็นบริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง	59	100.0
เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี	59	100.0

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
N = 59		
ลักษณะของฟาร์ม		
มีเนื้อที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม	59	100.0
มีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วนชัดเจนและเหมาะสม	59	100.0
มีรั้วป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้	32	54.2
ถนนภายในฟาร์มต้องใช้วัสดุคงทน มีความกว้างเหมาะสม	54	91.5
บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานมีรั้วกั้นแบ่งแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน	32	54.2
ลักษณะของโรงเรือน		
มีขนาดของโรงเรือนเหมาะสมกับจำนวนสุกร	59	100.0
โรงเรือนมีโครงสร้างและส่วนประกอบที่แข็งแรง	59	100.0
สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ไม่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์	59	100.0

จากตารางที่ 4.7 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลสภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร ในเรื่องขององค์ประกอบของฟาร์ม ปรากฏผลดังนี้

2.1.1 ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) อยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค อยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการบริโภค เป็นบริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี ตามข้อกำหนดของมาตรฐานฟาร์ม สำหรับที่ตั้งของฟาร์มอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์ พบว่าฟาร์มของเกษตรกรร้อยละ 83.1 เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

2.1.2 ลักษณะของฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีเนื้อที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม มีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วนชัดเจนและเหมาะสม ร้อยละ 91.5 มีถนนภายในฟาร์มที่ใช้วัสดุคงทน มีความกว้างเหมาะสม และร้อยละ 54.2 มีรั้วป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้ บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานมีรั้วกั้นแบ่งแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน

2.1.3 ลักษณะของโรงเรียน พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีขนาดของโรงเรียนเหมาะสมกับจำนวนสุกร โรงเรียนมีโครงสร้างและส่วนประกอบที่แข็งแรง สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ไม่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์

2.2 การจัดการฟาร์ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.8 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : การจัดการฟาร์ม

N = 59		
หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจัดการโรงเรียน		
โรงเรียนและอุปกรณ์ให้อาหารต้องสะอาดและแห้ง	59	100.0
มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน	59	100.0
มีระยะพักโรงเรียน 5-7 วันก่อนนำสุกรชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง	59	100.0
มีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์และโรงเรียนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค	59	100.0
มีระบบระบายอากาศที่ดี	59	100.0
มีการดูแล ซ่อมบำรุงโรงเรียนและอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี	52	88.1
การจัดการด้านบุคลากร		
มีจำนวนแรงงานเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง	59	100.0
มีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในฟาร์ม	59	100.0
คู่มือการจัดการฟาร์ม		
มีคู่มือการจัดการฟาร์ม	59	100.0
มีคู่มือการจัดการด้านสุขภาพสัตว์	59	100.0
ระบบบันทึกข้อมูล		
มีบันทึกการเตรียมโรงเรียน	59	100.0
มีบันทึกการให้อาหาร	59	100.0
มีบันทึกข้อมูลการจัดการการผลิต	59	100.0

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

N = 59		
หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจัดการด้านอาหารสัตว์และน้ำ		
ใช้อาหารสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์	59	100.0
ภาชนะบรรจุสะอาด แห้ง ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพิษ	59	100.0
อาหารเหมาะสม สอดคล้องกับช่วงอายุและชนิดของสุกร	59	100.0
ไม่ได้สารต้องห้ามตามกฎหมายผสมในน้ำ	59	100.0
มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้สุกรกินเมื่อจำเป็น	18	30.5
เก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วนและมิดชิด	59	100.0

จากตารางที่ 4.8 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร ในเรื่องของการจัดการฟาร์ม ปรากฏผลดังนี้

2.2.1 การจัดการโรงเรือน พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีโรงเรือนและอุปกรณ์ให้อาหารที่สะอาดและแห้ง มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน มีระยะพักโรงเรือน 5-7 วันก่อนนำสุกรชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง มีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์และโรงเรือนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค มีระบบระบายอากาศที่ดี และฟาร์มของเกษตรกรร้อยละ 88.1 มีการดูแล ซ่อมบำรุงโรงเรือนและอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี

2.2.2 การจัดการด้านบุคลากร พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีจำนวนแรงงานเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง และมีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในฟาร์ม

2.2.3 คู่มือการจัดการฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีคู่มือการจัดการฟาร์ม คู่มือการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ฯ ที่มีคู่มือการจัดการด้านสุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อม

2.2.4 ระบบบันทึกข้อมูล พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีการจดบันทึกการเตรียมโรงเรือน บันทึกการให้อาหาร บันทึกข้อมูลการจัดการการผลิต และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ฯ ที่มีบันทึกข้อมูลการบริหารฟาร์ม

2.2.5 การจัดการด้านอาหารสัตว์และน้ำ พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ใช้อาหารสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ใช้ภาชนะบรรจุ

สะอาดแห้ง ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุมีพิษ ใช้อาหารที่เหมาะสม สอดคล้องกับช่วงอายุและชนิดของสุกร ไม่ใส่สารต้องห้ามตามกฎหมายผสมในน้ำ มีการเก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วนและมิดชิด และมีฟาร์มของเกษตรกรเพียงร้อยละ 30.5 ที่มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้สุกรกินเมื่อจำเป็น

2.3 การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.9 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

N = 59		
หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การป้องกันและควบคุม		
การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม		
มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม	1	1.7
มีห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม	40	67.8
การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม		
มีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อจำนวนเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและใช้งานได้ดี	59	100.0
การสร้างภูมิคุ้มกันโรค		
มีการทำวัคซีนป้องกันโรคสุกรทุกตัวในฟาร์มตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม	59	100.0
การควบคุมโรค		
มีการแยกสุกรป่วยออกจากฝูง	59	100.0
มีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากสุกรที่ตาย	16	27.1
การบำบัดโรค		
ต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรคสัตว์	59	100.0
ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์	59	100.0

จากตารางที่ 4.9 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร ในเรื่องของการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ปรากฏผลดังนี้

2.3.1 การป้องกันและควบคุม

1) การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม พบว่าฟาร์มเกษตรกรเพียงร้อยละ 1.7 มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม และร้อยละ 67.8 มีห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม

2) การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อจำนวนเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและใช้งานได้

3) การสร้างภูมิคุ้มกันโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีการทำวัคซีนป้องกันโรคสุกรทุกตัวในฟาร์มตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม

4) การควบคุมโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีการแยกสุกรป่วยออกจากฝูง ร้อยละ 27.1 มีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากสุกรที่ตาย และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ฯ ที่มีการตรวจวินิจฉัยโรคสุกรที่ป่วยหรือตายโดยสัตวแพทย์

2.3.2 การบำบัดโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรคสัตว์ และปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้จ่ายสำหรับสัตว์

2.4 การจัดการสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.10 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : การจัดการสิ่งแวดล้อม

N = 59		
หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การบำบัดหรือกำจัดของเสีย		
มีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสม	37	62.7

จากตารางที่ 4.10 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร ในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อม ปรากฏผลดังนี้

2.4.1 การบำบัดหรือกำจัดของเสีย พบว่าฟาร์มของเกษตรกรร้อยละ 62.7 มีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสม

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

3.1 ปัญหา

การสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาในการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มในด้านต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของปัญหา และนำเสนอโดยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ตามระดับของปัญหา มาก ปานกลาง น้อย และไม่มีปัญหา โดยนำมาเทียบค่าเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน

ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	หมายถึง	มีปัญหাপานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	หมายถึง	มีปัญหามาก

ตารางที่ 4.11 ปัญหาในการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร

ปัญหา	ระดับปัญหา				S.D.	ความหมาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ค่าเฉลี่ย		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	ของ ปัญหา		
- ขาดแคลนเงินทุน (N=58)	24 (41.4)	25 (43.1)	9 (15.5)	2.26	0.715	ปานกลาง
- ขาดความรู้ความเข้าใจ (N=59)	2 (3.4)	31 (52.5)	26 (44.1)	1.59	0.561	น้อย
- ขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ (N=57)	0 (0.0)	16 (28.1)	41 (71.9)	1.28	0.453	น้อย
- การใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก (N=59)	4 (6.8)	33 (55.9)	22 (37.3)	1.69	0.595	ปานกลาง
- ขาดแรงงานภายในฟาร์ม (N=59)	5 (8.5)	31 (52.5)	23 (39.0)	1.69	0.623	ปานกลาง
- ทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสม (N=13)	6 (46.2)	4 (30.8)	3 (23.1)	2.23	0.832	ปานกลาง
- เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ (N=4)	0 (0.0)	4 (100.0)	0 (0.0)	2.00	0.000	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร พบว่ามีปัญหา 5 ประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้คือ ขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม ทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ การใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก และขาดแรงงานภายในฟาร์ม (ค่าเฉลี่ยของปัญหา 2.26 , 2.23 , 2.00 , 1.69 , 1.69) ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยมี 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้คือ ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานฟาร์ม และขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.59 , 1.28) ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละปัญหาดังนี้

3.1.1 ขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในประเด็นนี้จำนวน 58 ราย ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และระดับมากจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 43.1 และ 41.4 ตามลำดับ) มีเพียงร้อยละ 15.5 ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยของปัญหา 2.26 อยู่ในระดับปานกลาง

3.1.2 ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม พบว่าเกษตรกรทั้งหมด 59 ราย มีปัญหาในประเด็นนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 52.5 มีปัญหาระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 44.1 มีปัญหาในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 3.4 ที่มีปัญหาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.59 อยู่ในระดับน้อย

3.1.3 ขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในประเด็นนี้จำนวน 57 ราย เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 71.9 มีปัญหาระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 28.1 มีปัญหาในระดับปานกลาง และไม่มีเกษตรกรที่มีปัญหาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.28 อยู่ในระดับน้อย

3.1.4 การใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก พบว่าเกษตรกรทั้งหมด 59 รายมีปัญหาในประเด็นนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 55.9 มีปัญหาระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 37.3 มีปัญหาในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 6.8 ที่มีปัญหาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.69 อยู่ในระดับปานกลาง

3.1.5 ขาดแรงงานภายในฟาร์ม พบว่าเกษตรกรทั้งหมด 59 รายมีปัญหาในประเด็นนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 52.5 มีปัญหาระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 39.0 มีปัญหาในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 8.5 ที่มีปัญหาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.69 อยู่ในระดับปานกลาง

3.1.6 ทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสม พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในประเด็นนี้เพียง 13 ราย เกษตรกรที่มีปัญหาส่วนใหญ่ร้อยละ 46.2 มีปัญหาระดับมาก รองลงมาร้อยละ 30.8 มีปัญหาใน

ระดับปานกลาง และร้อยละ 23.1 ที่มีปัญหาในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยของปัญหา 2.23 อยู่ในระดับปานกลาง

3.1.7 เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในประเด็นนี้เพียง 4 ราย เกษตรกรที่มีปัญหาทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีปัญหาในระดับปานกลาง

3.2 ข้อเสนอแนะ จากการสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดทำมาตรฐานฟาร์มสุกร ซึ่งเป็นการให้เกษตรกรสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะต่าง ๆ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะในการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร

N = 59

หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม		
- บริษัท ฯ ประสานงานกับหน่วยงานด้านสินเชื่อ ในเรื่องการปล่อยเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำและระยะเวลาในการชำระคืนยาว เพื่อให้เกษตรกรสามารถกู้ยืมเงินมาใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม	21	35.6
- บริษัท ฯ ออกเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานให้ก่อน แล้วหักจ่ายคืนเมื่อเกษตรกรได้ผลตอบแทนค่าจ้างเลี้ยงสุกรในแต่ละ	8	13.6
- บริษัท ฯ ช่วยหางบประมาณสนับสนุนการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	5	8.5
- บริษัท ฯ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มให้	2	3.4
ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม		
- จัดอบรมเกี่ยวกับข้อกำหนด และวิธีดำเนินการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มให้กับเกษตรกร	11	18.6
- จัดให้เกษตรกรได้ศึกษาดูงานฟาร์มสุกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานแล้ว	9	15.3

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

N = 59

หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่		
- ควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้เข้ามาตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการจัดฟาร์มให้ได้มาตรฐาน	23	39.0
- นักวิชาการส่งเสริมของบริษัท ฯ ควรเข้ามาให้คำแนะนำช่วยเหลือเกษตรกรอย่างใกล้ชิด	8	13.6
ขาดแรงงานภายในฟาร์ม		
- บริษัท ฯ ช่วยประชาสัมพันธ์หาแรงงานให้กับฟาร์มเกษตรกร	22	37.3
- บริษัท ฯ ประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดหาแรงงานเลี้ยงสุกรให้กับฟาร์มเกษตรกร	6	10.2
เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ		
- ควรจัดหาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเข้ามาแนะนำช่วยเหลือเกษตรกร	2	3.4

จากตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อเสนอแนะในการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มด้านต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

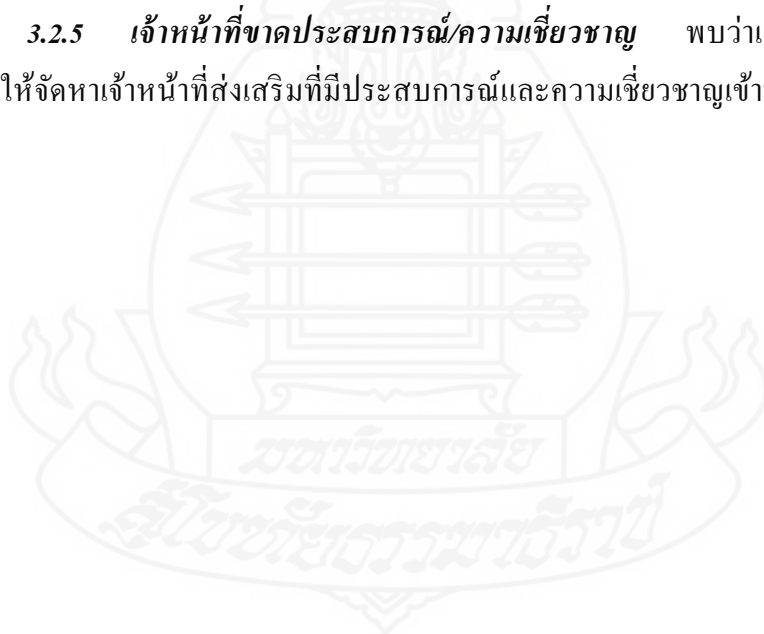
3.2.1 ขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม พบว่าเกษตรกรร้อยละ 35.6 เสนอแนะให้บริษัท ฯ ประสานงานกับหน่วยงานด้านสินเชื่อ ในเรื่องการปล่อยเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำและระยะเวลาในการชำระคืนยาว เพื่อให้เกษตรกรสามารถกู้ยืมเงินมาใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม รองลงมาร้อยละ 13.6 เสนอแนะให้บริษัท ฯ ออกเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานให้ก่อน แล้วหักจ่ายคืนเมื่อเกษตรกรได้ผลตอบแทนค่าจ้างเลี้ยงสุกรในแต่ละรุ่น ร้อยละ 8.5 เสนอแนะให้บริษัท ฯ ช่วยหางบประมาณสนับสนุนการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนและมีเพียงร้อยละ 3.4 ที่แนะนำให้บริษัท ฯ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มให้

3.2.2 ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม พบว่าเกษตรกรร้อยละ 18.6 เสนอแนะให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับข้อกำหนด วิธีดำเนินการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มให้กับเกษตรกร และเกษตรกรร้อยละ 15.3 เสนอแนะให้จัดเกษตรกรไปศึกษาดูงานฟาร์มสุกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานแล้ว

3.2.3 ขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 39.0 เสนอแนะให้บริษัท ฯ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้เข้ามาตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการจัดฟาร์มให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยตรง และเกษตรกรร้อยละ 13.6 เสนอแนะให้นักวิชาการส่งเสริมของบริษัท ฯ เข้ามาให้คำแนะนำช่วยเหลือเกษตรกรอย่างใกล้ชิด

3.2.4 ขาดแรงงานภายในฟาร์ม พบว่าเกษตรกรร้อยละ 37.3 เสนอแนะให้บริษัท ฯ ช่วยประชาสัมพันธ์หาแรงงานให้กับฟาร์มเกษตรกร เนื่องจากบางพื้นที่หาแรงงานยาก และอาชีพเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยมีคนอยากทำ และเกษตรกรร้อยละ 10.2 เสนอแนะให้บริษัท ฯ ประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาแรงงานเลี้ยงสุกรให้กับฟาร์มเกษตรกร

3.2.5 เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์/ความเชี่ยวชาญ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 3.4 เสนอแนะให้จัดหาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเข้ามาแนะนำช่วยเหลือเกษตรกร

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยงกับบริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก

1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยงกับบริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มสุกร ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก จำนวน 59 ราย ในพื้นที่ 6 จังหวัด คือนครสวรรค์ พิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย และเพชรบูรณ์ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีข้อคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและ เศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร การศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 42.25 ปี มีสถานภาพการสมรส

เกษตรกรร้อยละ 39 จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา รองลงมา มีจำนวนใกล้เคียงกันคือระดับชั้นประถมศึกษาและระดับปริญญาตรี เกษตรกรร้อยละ 59.3 ประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร โดยประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือทำไร่

สภาพทางสังคมของเกษตรกร เกษตรกรทั้งหมดได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรจากเจ้าหน้าที่ของบริษัท รองลงมา ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน มีประสบการณ์การเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 4.64 ปี ผ่านการศึกษาดูงานและฝึกอบรมด้านการเลี้ยงสุกรเฉลี่ยเพียง 1.85 ครั้ง ได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเฉลี่ย ปีละ 1.32 ครั้ง และได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทเฉลี่ย ปีละ 3.47 ครั้ง

สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรร้อยละ 54.2 เลี้ยงสุกรขุนจำนวน 1,000 ตัว หรือน้อยกว่า โดยมีจำนวนสุกรที่เลี้ยงเฉลี่ย 1,153.39 ตัว มีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.75 คน รายได้รวมของครอบครัวนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 194,000 บาทต่อปี รายได้จากการเลี้ยงสุกรขุนเฉลี่ย 935,694.92 บาทต่อปี และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 84.7 มีหนี้สิน

1.3.2 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร มีทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1) องค์ประกอบของฟาร์ม

ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดอยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค อยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการบริโภค เป็นบริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี ตามข้อกำหนดของมาตรฐานฟาร์ม สำหรับที่ตั้งของฟาร์มอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์ พบว่าฟาร์มของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 83.1 เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ลักษณะของฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีเนื้อที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม มีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วนชัดเจนและเหมาะสม ฟาร์มเกษตรกรเกือบทั้งหมดร้อยละ 91.5 มีถนนภายในฟาร์มที่ใช้วัสดุคงทน มีความกว้างเหมาะสม และครึ่งหนึ่งมีรั้วป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้ บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานมีรั้วกั้นแบ่งแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน

ลักษณะของโรงเรือน พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีขนาดของโรงเรือนเหมาะสมกับจำนวนสุกร โรงเรือนมีโครงสร้างและส่วนประกอบที่แข็งแรง สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ไม่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์

2) การจัดการฟาร์ม

การจัดการโรงเรือน พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีโรงเรือนและอุปกรณ์ให้อาหารที่สะอาดและแห้ง มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน มีระยะพักโรงเรือน 5-7 วันก่อนนำสุกรชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง มีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์และโรงเรือนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค มีระบบระบายอากาศที่ดี และฟาร์มของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.1 มีการดูแล ซ่อมบำรุงโรงเรือนและอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี

การจัดการด้านบุคลากร พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีจำนวนแรงงานเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง และมีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในฟาร์ม

คู่มือการจัดการฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีคู่มือการจัดการฟาร์ม คู่มือการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ๑ ที่มีคู่มือการจัดการด้านสุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อม

ระบบบันทึกข้อมูล พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีการจดบันทึกการเตรียมโรงเรือน บันทึกการให้อาหาร บันทึกข้อมูลการจัดการการผลิต และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ๑ ที่มีบันทึกข้อมูลการบริหารฟาร์ม

การจัดการด้านอาหารสัตว์และน้ำ พบว่าฟาร์มของเกษตรกรให้อาหารสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ใช้ภาชนะบรรจุสะอาดแห้ง ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพิษ ใช้อาหารที่เหมาะสม สอดคล้องกับช่วงอายุและชนิดของสุกร ไม่ใส่สารต้องห้ามตามกฎหมายผสมในน้ำ มีการเก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วนและมิดชิด และมีฟาร์มของเกษตรกรส่วนน้อยเพียงร้อยละ 30.5 ที่มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้สุกรกินเมื่อจำเป็น

3) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

การป้องกันและควบคุม

การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม พบว่าฟาร์มเกษตรกรเพียงรายเดียวที่มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม และมากกว่าครึ่งหนึ่งมีห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม

การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อจำนวนเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและใช้งานได้ดี

การสร้างภูมิคุ้มกันโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีการทำวัคซีนป้องกันโรคสุกรทุกตัวในฟาร์มตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม

การควบคุมโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดมีการแยกสุกรป่วยออกจากฝูง ฟาร์มเกษตรกรส่วนน้อยมีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากสุกรที่ตาย และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ฯ ที่มีการตรวจวินิจฉัยโรคสุกรที่ป่วยหรือตายโดยสัตวแพทย์

การบำบัดโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรคสัตว์ และปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์

4) การจัดการสิ่งแวดล้อม

การบำบัดหรือกำจัดของเสีย พบว่าฟาร์มของเกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสม

1.3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร เกษตรกรมีปัญหาต่อการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้คือ ขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม ท่าเลที่ตั้งไม่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ การใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก และขาดแรงงานภายในฟาร์ม และปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยมี 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม และขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่

สำหรับการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มพบว่า เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะคือ บริษัท ฯ ควรออกเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานให้ก่อน แล้วหักจ่ายคืนเมื่อเกษตรกรได้ผลตอบแทนค่าจ้างเลี้ยงสุกรในแต่ละรุ่น บริษัท ฯ ช่วยหางบประมาณสนับสนุนการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน บริษัท ฯ ประสานงานกับหน่วยงานด้านสินเชื่อ ในเรื่องการปล่อยเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำและระยะเวลาในการชำระคืนยาว เพื่อให้เกษตรกรสามารถกู้ยืมเงินมาใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม บริษัท ฯ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มให้ จัดอบรมเกี่ยวกับข้อกำหนด และวิธีดำเนินการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มให้กับเกษตรกร จัดให้เกษตรกรได้ศึกษาดูงานฟาร์มสุกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานแล้ว นักวิชาการส่งเสริมของบริษัท ฯ ควรเข้ามาให้คำแนะนำช่วยเหลือเกษตรกรอย่างใกล้ชิด บริษัท ฯ ควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้เข้ามาตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์มให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยตรง บริษัท ฯ ช่วยประชาสัมพันธ์หาแรงงานให้กับฟาร์มเกษตรกร และควรประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาแรงงานเลี้ยงสุกรให้กับฟาร์มเกษตรกร

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและ เศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการเลี้ยงสุกร ตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร และการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง บริษัทเททาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก เกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์ม มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร

กรมปศุสัตว์ (2542:20-29) ได้กำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรเพื่อให้ฟาร์มที่ต้องการขึ้นทะเบียนเป็นฟาร์มที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับได้ยึดถือปฏิบัติ ซึ่งจะต้องผ่านขั้นตอนการประเมินเพื่อเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการขอรับและออกใบรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ พ.ศ. 2542 ซึ่งการตรวจสอบจะต้องดำเนินการตามระเบียบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร ซึ่งมีองค์ประกอบหลักตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ 4 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบของฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

2.1.1 องค์ประกอบฟาร์ม จากผลการวิจัยองค์ประกอบหลักมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรในด้านองค์ประกอบของฟาร์ม ทั้งเรื่องทำเลที่ตั้งของฟาร์ม ลักษณะของฟาร์ม และลักษณะของโรงเรือน พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้ปฏิบัติตามองค์ประกอบทางด้านนี้ แต่ยังพบเกษตรกรบางรายที่บกพร่องในเรื่องที่ตั้งของฟาร์ม ซึ่งอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัด ค้าสัตว์ไม่ถึง 5 กิโลเมตร ฟาร์มส่วนใหญ่ที่พบปัญหานี้ก่อสร้างมาเป็นระยะเวลานาน ในอดีตหน่วยงานราชการในท้องถิ่นยังไม่เข้มงวดในเรื่องนี้ เรื่องการมีรั้วกั้นรอบฟาร์ม มีฟาร์มเพียงครึ่งหนึ่งที่มีรั้วป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้ มีรั้วกั้นแบ่งแยกระหว่างบ้านพักสำนักงานกับบริเวณเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะการก่อสร้างรั้วต้องใช้เงินทุนสูง ซึ่งส่วนใหญ่จะพบในรายที่เพิ่งสร้างฟาร์มใหม่ เกษตรกรเพิ่งใช้เงินลงทุนในการสร้างโรงเรือนในปริมาณที่สูงมากและยังมีหนี้สินอยู่

2.1.2 การจัดการฟาร์ม จากผลการวิจัยในด้านการจัดการฟาร์ม ในเรื่องการจัดการโรงเรือน พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้ปฏิบัติตามองค์ประกอบทางด้านนี้ มีเพียงเล็กน้อยที่ขาด การดูแล ซ่อมบำรุงโรงเรือนและอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี อาจเป็นเพราะเป็นฟาร์มที่ก่อสร้างมาเป็นระยะเวลานาน โครงสร้างและวัสดุอุปกรณ์มีสภาพเก่า เสื่อมโทรมทำให้ยากต่อการซ่อมบำรุง เรื่องการจัดการด้านบุคลากร พบว่าเกษตรกรทั้งหมดได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ ในส่วนคู่มือการจัดการฟาร์ม และระบบบันทึกข้อมูล พบว่าเกษตรกรทั้งหมดยังไม่มีการจัดทำคู่มือการจัดการ

ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และไม่มีบันทึกข้อมูลการบริหารฟาร์ม อาจเป็นเพราะเกษตรกรจะให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตและผลผลิตที่ได้รับ มากกว่าให้ความสำคัญกับองค์ประกอบส่วนอื่น ๆ เรื่องการจัดการด้านอาหารสัตว์และน้ำมีฟาร์มเกษตรกรเพียงเล็กน้อยที่มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้สุกรกิน

2.1.3 การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านนี้พบความบกพร่องในหลายหัวข้อได้แก่ การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม ทั้งการมีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม และห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม หัวข้อการควบคุมโรค ฟาร์มเกษตรกรทั้งหมดไม่มีการปฏิบัติในเรื่องการตรวจวินิจฉัยโรคสุกรที่ป่วยหรือตายโดยสัตวแพทย์ แต่จะทำการวินิจฉัยโรคโดยสัตวบาลแทน และมีเกษตรกรเพียงบางส่วนที่มีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากสุกรที่ตาย ซึ่งการก่อสร้างบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อ ห้องอาบน้ำ และที่ทำลายซาก ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง ในส่วนของการป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม การสร้างภูมิคุ้มกันโรค และการบำบัดโรค เกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติตามองค์ประกอบทางด้านนี้

2.1.4 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม จากผลการวิจัยในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เรื่องการบำบัดหรือกำจัดของเสีย มีฟาร์มเกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งที่มีระบบบำบัดของเสียที่เหมาะสม โดยฟาร์มที่ไม่มีระบบบำบัดของเสียส่วนใหญ่เป็นฟาร์มที่สร้างใหม่ อาจเป็นเพราะไม่มีงบประมาณในการจัดทำ เนื่องจากการจัดทำระบบบำบัดของเสียต้องใช้งบประมาณสูง

2.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ปัญหาต่อการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มที่อยู่ในระดับสูงที่สุดคือขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินอยู่แล้ว และการปรับปรุงฟาร์มในบางเรื่องต้องใช้เงินทุนสูง รองลงมาคือทำเลที่ตั้งของฟาร์มไม่เหมาะสม ซึ่งส่วนใหญ่จะพบในฟาร์มที่ก่อสร้างมาเป็นระยะเวลานาน ปัญหาเจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ อาจเป็นเพราะนักวิชาการส่งเสริมของบริษัทบางคนเพิ่งจบการศึกษาใหม่ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ปัญหาการใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก และปัญหาขาดแรงงานภายในฟาร์มเนื่องจากบางพื้นที่หาแรงงานยาก และอาชีพเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยมีคนอยากทำ

จากการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มพบว่า ข้อเสนอแนะทั้งหมดเป็นการขอความช่วยเหลือจากบริษัท ฯ ให้ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเงินทุน แรงงาน การให้ความรู้ การให้ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญ ซึ่งดำเนินการโดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบริษัท ฯ เป็นผู้ดำเนินการเอง จากข้อเสนอแนะที่เกษตรกรได้เสนอมาทั้งหมดบริษัท ฯ

สามารถให้ความช่วยเหลือกับเกษตรกรได้ แต่มีข้อเสนอแนะบางข้อที่นำมาพิจารณาแล้วทำได้ยากในเรื่องการช่วยเหลือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปรับปรุงฟาร์มซึ่งบริษัท ฯ น่าจะช่วยให้ในเรื่องการจัดหาแหล่งเงินทุนเท่านั้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านกลุ่มเป้าหมาย จากการวิจัยพบว่าฟาร์มบางส่วนยังไม่มีความพร้อมในเรื่องการจัดการตามองค์ประกอบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรที่สำคัญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุน ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำมาตรฐานฟาร์ม ด้านเงินลงทุน รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อช่วยให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร และได้รับประโยชน์จากการดำเนินการตามระบบมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

3.1.2 ด้านองค์ประกอบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ต้องกรนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนทั้งในด้านวิชาการและด้านการลงทุนเพิ่มขึ้น ดังนี้

- 1) ระบบการควบคุมป้องกันโรคสัตว์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร เนื่องจากยังมีเกษตรกรบางส่วนที่ไม่มีระบบควบคุมโรคที่ดี
- 2) การจัดการคู่มือและระบบบันทึกข้อมูลซึ่งถือเป็นการพัฒนาสู่ระบบมาตรฐานเชิงคุณภาพตามระบบสากล
- 3) การพัฒนาระบบบำบัดของเสียที่มีประสิทธิภาพ และช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรได้อย่างยั่งยืน โดยไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม

3.1.3 ด้านสิทธิประโยชน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งประชาสัมพันธ์ในด้านสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นและจูงใจให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร รวมทั้งการพิจารณาสิทธิประโยชน์อื่น ๆ โดยต้องเน้นว่าการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรจะมีความแตกต่างชัดเจนและมีนัยสำคัญที่แตกต่างจากฟาร์มที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในพื้นที่การผลิตอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบการจัดการฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในต่างพื้นที่ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรในภาพรวมต่อไป

3.2.2 ควรทำการวิจัยในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญของมาตรฐานฟาร์มในด้านการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดระบบควบคุมป้องกันโรค และการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งยังคงพบปัญหาอยู่ โดยเน้นการจัดการแบบยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมปศุสัตว์ (2542) *ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ของประเทศ ไทย พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร กองสัตวรักษ์
- กรมปศุสัตว์ (2548) *การเลี้ยงสุกร พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทยจำกัด
- ชัยชาญ วงศ์สามัญ (2548) *การส่งเสริมการเกษตร* ขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชาญชัย กาญจนพันธ์ (2544) “การยอมรับมาตรฐานคุณภาพ ISO 9000 ของผู้ประกอบการ โรงงาน อุตสาหกรรม : ศึกษากรณีจังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ดิเรก ฤกษ์ห่อราย (2538) *การนำการเปลี่ยนแปลงเพื่อกระจายนวัตกรรม* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ทวีป บุตรโพธิ์ (2544) “การยอมรับขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อประชาคมตำบล” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์
- บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรมจำกัด (ม.ป.ป.) *โครงการสุกรขุนข้างเลี้ยง* พิษณุโลก วัฒนาพานิช
- บุญเกื้อ คอรรหาเวช (2542) *นวัตกรรมการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร SR Printing
- บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2551) *การบริหารการส่งเสริมการเกษตร* พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญสม วราเอกศิริ (2539) *ส่งเสริมการเกษตร* พิมพ์ครั้งที่ 4 เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- เบญจพล กระยอม (2549) “การจัดการการผลิตและการตลาดของการเลี้ยงสุกรในอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจ การเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปนัดดา อินทราวุธ (2543) “การยอมรับมาตรฐาน ISO 14001 ของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัท อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลควิรตี้ฟูดแวย์ จำกัด” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2551) *การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์และสุรพล เศรษฐบุตร (2553) *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร*

นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ไพบูลย์ ฟูวัฒนศิลป์ (2547) “มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ : แนวทางป้องกันโรคในปศุสัตว์ระยะยาว ”

วารสารวิจัยธุรกิจ สำนักงานวิจัยธุรกิจ 8,49 (พฤศจิกายน) : 2-3

ภาสกร เหมือนสังข์ (2542) “ ปัญหาและความต้องการในการผลิตสุกรของผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยใน

จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสัตวศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ระพีพร แพงไพรี (2545) “ การศึกษาสภาพการเลี้ยงสุกรและสมรรถภาพการสืบพันธุ์ของแม่สุกร

ลูกผสมสองสายเลือดในจังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เรื่อนขวัญ จันท์เทียนบุญ (2552) “การใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยในอำเภอสัน

กำแพง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รเทพ รงค์เดชประทีป (2544) “การยอมรับการบริการทางการเงินตามหลักศาสนาอิสลามของธนาคาร

แห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพัฒนาสังคม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สกวเดือน ปณสมิทธิ์ (2540) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการรื้อปรับระบบของพนักงาน

ธนาคาร” สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมจิต โยระคงและเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553) *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร*

นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สาธิต จังพานิช (2551) “การเลี้ยงสุกรขุนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ” วิทยานิพนธ์เกษตร

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สิน พันธุ์พินิจ (2544) *การส่งเสริมการเกษตร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์อักษรพิทยา

สุทัศน์ ศิริ (2540) *การจัดการฟาร์มสุกร* เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สุเวศ แก้วอ่อน (2549) “สภาพและปัญหาการเลี้ยงสุกรเชิงธุรกิจ ในเขตอำเภอลำปาง อำเภอกุดชุม

และอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการ

จัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เสถียร เชยประทับ (ม.ป.ป.) *การสื่อสารงานนวัตกรรม* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช

อมรเทพ งามสมบัติ (2553) “การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของเกษตรกรในโครงการ

จ้างเลี้ยงสุกรจังหวัดลพบุรีและนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ในงานวิจัย

เรื่อง

สภาพการเลี้ยงดูของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสุกรขุนจ้างเลี้ยง
บริษัทเบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม สำนักงานพิษณุโลก

.....

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของเกษตรกร

ชื่อฟาร์ม..... จังหวัด.....

1. เพศ

() 1.1 ชาย () 1.2 หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

() 3.1 โสด () 3.2 แต่งงาน
() 3.3 หม้าย () 3.4 อื่นๆระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

() 4.1 ไม่เรียนหนังสือ () 4.2 ประถมศึกษา
() 4.3 มัธยมศึกษา () 4.4 ปวช., ปวท., ปวส.
() 4.5ปริญญาตรี () 4.6 สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพอื่นนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 5.1 ทำนา () 5.2 ทำไร่
() 5.3 ทำสวน () 5.4 รับจ้าง
() 5.5 ค้าขาย () 5.6 รับราชการ
() 5.7 อื่นๆระบุ.....

6. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุกรจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 6.1 เอกสาร / วารสาร () 6.2 หนังสือพิมพ์
() 6.3 วิทยู () 6.4 โทรทัศน์
() 6.5 เสียงตามสายหมู่บ้าน () 6.6 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

- () 6.7 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร () 6.8 เจ้าหน้าที่ของบริษัท
 () 6.9 เพื่อนเกษตรกร () 6.10 อื่นๆระบุ.....
7. ประสบการณ์การเลี้ยงสุกร..... ปี
 8. การศึกษาดูงาน / การฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านสุกร.....ครั้ง
 9. การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลครั้ง/ปี
 10. การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทครั้ง/ปี
 11. จำนวนสุกร..... ตัว
 12. จำนวนแรงงาน.....คน
 13. รายได้รวมของครอบครัวนอกเหนือจากการเลี้ยงสุกร จำนวน.....บาท/ปี
 14. รายได้จาก การเลี้ยงสุกรขุน จำนวน.....บาท/ปี
 15. ภาระหนี้สิน
 () 14.1 มี () 14.2 ไม่มี

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงสุกรตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร

หัวข้อ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. องค์ประกอบของฟาร์ม		
1.1 อยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก		
1.2 สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค		
1.3 อยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์		
1.4 อยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี		
1.5 เป็นบริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง		
1.6 เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี		
1.7 มีเนื้อที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม		
1.8 มีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วนชัดเจนและเหมาะสม		
1.9 มีรั้วป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้		
1.10 ถนนภายในฟาร์มต้องใช้วัสดุคงทน มีความกว้างเหมาะสม		
1.11 บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานมีรั้วกั้นแบ่งแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน		
1.12 มีขนาดของโรงเรือนเหมาะสมกับจำนวนสุกร		

	หัวข้อ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.13	โรงเรือนมีโครงสร้างและส่วนประกอบที่แข็งแรง		
1.14	สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ไม่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์		
	2. การจัดการฟาร์ม		
2.1	โรงเรือนและอุปกรณ์ให้อาหารต้องสะอาดและแห้ง		
2.2	มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน		
2.3	มีระยะพักโรงเรือน 5-7 วันก่อนนำสุกรชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง		
2.4	มีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์และโรงเรือนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค		
2.5	มีระบบระบายอากาศที่ดี		
2.6	มีการดูแล ซ่อมบำรุงโรงเรือนและอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี		
2.7	มีจำนวนแรงงานเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง		
2.8	มีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในฟาร์ม		
2.9	มีคู่มือการจัดการฟาร์ม		
2.10	มีคู่มือการจัดการด้านสุขภาพสัตว์		
2.11	มีคู่มือการจัดการด้านสุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อม		
2.12	มีบันทึกการเตรียมโรงเรือน		
2.13	มีบันทึกการให้อาหาร		
2.14	มีบันทึกข้อมูลการบริหารฟาร์ม		
2.15	มีบันทึกข้อมูลการจัดการการผลิต		
2.16	ใช้อาหารสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์		
2.17	ภาชนะบรรจุสะอาด แห้ง ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุมีพิษ		
2.18	อุปกรณ์การให้อาหาร มีเพียงพอและเหมาะสมกับสุกร		
2.19	อาหารเหมาะสม สอดคล้องกับช่วงอายุและชนิดของสุกร		
2.20	ไม่ใส่สารต้องห้ามตามกฎหมายผสมในน้ำ		
2.21	มีระบบและอุปกรณ์ให้น้ำอย่างเพียงพอ		
2.22	มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้สุกรกินเมื่อจำเป็น		
2.23	เก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วนและมิดชิด		
	3. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์		
3.1	มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม		

หัวข้อ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
3.2 มีห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม		
3.3 มีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อจำนวนเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและใช้งานได้ดี		
3.4 มีการทำวัคซีนป้องกันโรคสุกรทุกตัวในฟาร์มตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม		
3.5 มีการแยกสุกรป่วยออกจากฝูง		
3.6 สุกรที่ป่วยหรือตายทำการตรวจวินิจฉัยโรคโดยสัตวแพทย์		
3.7 มีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากสุกรที่ตาย		
3.8 ต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรคสัตว์		
3.9 ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์		
4. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม		
4.1 มีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสม		

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำระบบมาตรฐานฟาร์มสุกร

ปัญหา	ระดับของปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
1. ขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม				
2. ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม				
3. ขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่				
4. การใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก				
5. ขาดแรงงานภายในฟาร์ม				
6. ทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสม				
7. อื่น ๆ				

ข้อเสนอแนะ

1. ขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงระบบการจัดการฟาร์ม

.....

.....

2. ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม

.....

.....

3. ขาดการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่

.....

.....

4. การใช้มาตรฐานฟาร์มมีความยุ่งยาก

.....

.....

5. ขาดแรงงานภายในฟาร์ม

.....

.....

6. ทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสม

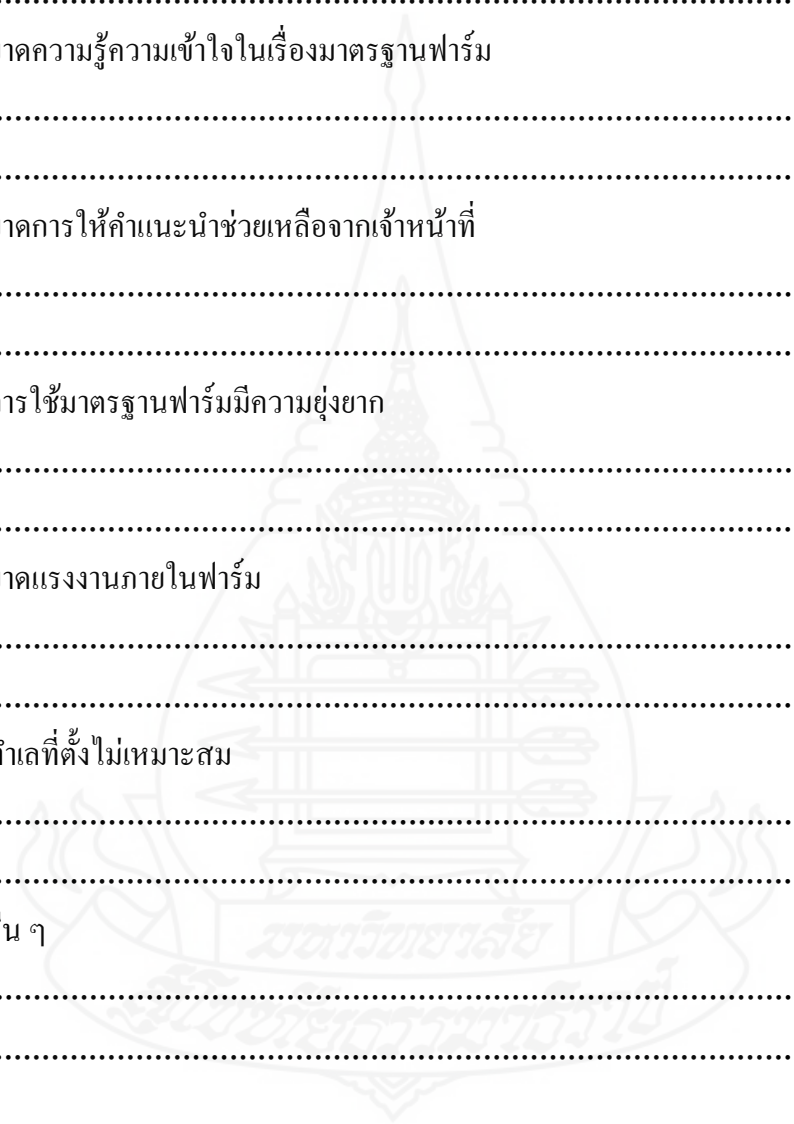
.....

.....

7. อื่น ๆ

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจิตโสภณ บุญประเสริฐ
วัน เดือน ปีเกิด	22 มิถุนายน 2527
สถานที่เกิด	อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาชีววิทยา มหาวิทยาลัยนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2549
สถานที่ทำงาน	บริษัท เบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม จำกัด สำนักงานพิษณุโลก
ตำแหน่ง	หัวหน้าส่วนประกันคุณภาพ

